

Gün-Xəbər

İlham Əliyev və Mehriban Əliyeva İsmayılıda "DOST EVİ"nin açılışında iştirak ediblər

Noyabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva İsmayılıda Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin DOST İnküviziv İnkişaf və Yaradıcılıq Mərkəzinin "DOST EVİ" filialının açılışında iştirak ediblər.

Azərbaycandakı Türkiyə hərbiçilərinin fəaliyyət müddəti daha bir il uzadılıb

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Azərbaycandakı vəzifə müddətinin 1 il uzadılması ilə bağlı qanun layihəsi Türkiyə Böyük Məclisində qəbul edilib.

Daha əvvəl qanun layihəsi TBMM-nin komitəsində müzakirələrdən keçib.

HƏMAS atəşkəs müqabilində 50-yə yaxın girovun azad edilməsinə razılışılıb

HƏMAS Qəzda üçgünlük atəşkəs müqabilində 50-yə yaxın girovun azad edilməsinə razılışılıb.

Bu barədə "Reuters" agentliyi məlumat yayıb.

"Azərbaycan Avropa İttifaqı üçün Cənubi Qafqazda vacib tərəfdaşdır"

Avropa İttifaqı (Aİ) Şurası Prezidentinin xarici siyasət üzrə baş müşaviri Simon Mordue Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevlə görüşüb.

Makronun erməni sevgisi TÜRKƏ nifrətdən qidalanır

Fransa ermənilərə silah sata bilər, amma döyüş ruhu sata bilməz

Səh.3

5-ci kolon mövcuddurmu və mövcuddursa o, necə işləyir?

(Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin nümunəsində)

Səh. 5

Son üç ayda Söyüdlüdə nə dəyişdi ki ..?

Gədəbəydəki qalmaqallı Söyüdlü qızıl yatağında hasilata icazə verilib

Səh. 5

Ağdamda 1800 illik iki qəbir tapıldı

AMEA Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əməkdaşları Ağdam rayonunun Mirəşelli kəndində əkin sahəsində aşkar edilən qəbirlərə baxış keçiriblər. Ötən gün kənd sakini Ceyhun Kərimovun əkin sahəsini traktorla şumladan zaman aşkarlanan qəbirlərin biri daş-qutu, digəri torpaq qəbirdir.

Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun böyük elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Pərviz Qasimov

Azertac-a bildirib ki, aparılan ilkin araşdırmaya görə daş-qutu qəbir Qafqaz Albaniyası mədəniyyətinə məxsusdur və V əsrə aid olduğu güman edilir: "Belə ki, həmin dövrdə dini baxışlar dəyişməyə başlamış və daş-qutu qəbirlər spesifik olmuşdur. Əraziyə baxış zamanı daş-qutu qəbirin yaxınlığında bir ədəd torpaq qəbir də aşkar edildi. İlkin ehtimalla görə, bu qəbir də Qafqaz Albaniyası dövrünə aiddir. Mirəşelli kəndindən şimala doğru olan əkin sahəsində Qafqaz Albaniyasına aid nekropol olması ehtimal edilir. Hazırda hər iki qəbrin tədqiqatı davam edir. Qəbirlərdən götürülən nümunələrin müvafiq laborator analizlərinin aparılması nəzərdə tutulur. Gələcəkdə bu ərazidə arxeoloji tədqiqatlar aparılması üçün müvafiq dövlət qurumları qarşısında məsələ qaldırılmalıdır".

Arxeoloq Zəki Cəfərov isə deyib ki, daş-qutu qəbir daxildən uzunluğu 190, eni 50 santimetr, skeletin boy ölçüsü isə 160-165 santimetrdir. Bu qəbirin hər tərəfi – altı, yanları, üzəri lay daşla örtülüb. "Qəbirin ətrafında qazıntı işləri aparılan zaman 2,5 metr şimala tərəf torpaq qəbir aşkar olunub. Qəbirin üzəri bir ədəd böyük ağac parçası ilə bağlanmış. İkinci skelet 180-190 santimetrdir. Hər iki qəbir Qafqaz Albaniyası dövrünə aid edilir. Qəbirlərdə heç bir əşya aşkar olunmayıb", - deyərək əlavə edib.

Olmuş və hal hazırda davam edən "müəmmalı" proses

Müəyyən şikayət daxil olur, yazıb araşdırılmasını xahiş edirsiniz. Qarşı tərəfdən problemin araşdırılmasını gözləyirsiniz. Gözlənilmədən üç-dörd istiqamətdən yazının, şərh verənlərin şərhələrinin, silinməsinə xahiş edirlər. Təkidlə "təkliflə". Hətta "Markın ölkəmizdəki səlahiyyətli nümayəndəsini" də prosesə qatıb statusa verilən şərhləri silməyə nail olurlar. Şübhə artır. Deməli nəyə var. Oxuyanın, maraqlananın sayı artır. İçəriyəndən bir qrupu "təmsil edən" bir şəxsəndən ötrü daha ciddi xahiş, tələb ortaya çıxır. Yenə oxu sayı, maraq dairəsi artır, genişlənir. Şübhələr artır. Məlumat alanların, maraq göstərənlərin sayı daha da artır. Yeni hər təkid maraq dairəsinin genişlənməsinə səbəb olur, hərəsinin öz maraq çərçivəsində. İndi qaldırılan problemin, silinmə prosesinin mərkəzində dayanan, "xüsusi imtiyazlı" şəxsin adının hər yerdən yoxa çıxması üçün daha yeni proses başlanır. Cənablar, müəllimlər və bəylər. Deməli yenidən proses başqa formada davam edəcək. Düşünürsünüz ki, kökü dərinə gedən, yazılan "silinmir"? "Axırda o qədər "sildirecəksiniz" ki, əsl problem sizi vəzifəyə təyin edən ölkə başçısına çatdırılacaq?

Qeyd: Proses davam edəcəyi təqdirdə mənə müvafiq qurumların diqqətini mövcud problemə yönəltmək haqqında düşünməyə məcbur etməyin.

Mirvari Qəhrəmanlı

BAŞSAĞLIĞI

Beyləqanda neçə-neçə insanın həyatını xəstəlikdən xilas edən, ziyalı, yüksək savada, bütün yüksək insani keyfiyyətlərə malik olan, həkim - kardioloq Elbrus Paşayevin ölüm xəbəri mənə çox məyus etdi! Eliminobamın xeyirinə-şərinə, dərдинə həmişə şərik olan Elbrus həkim kimi insanı itirmək çox ağırdır! Əzizimiz Elbrus həkimin ailəsinə, qardaşı, çox hörmətli Elman həkimə, bütün qohumlarına dərin hüznə baş sağlığı verirəm! Allahdan Elbrus həkimə rəhmət diləyirəm! Ruhu şad, məkanı cənnət olsun! Amin!

Tapdıq Abbas

Şirkət 370 manatlıq "Subaru Forster" avtomobilinin kapotunu Qarabağ qazisinə 1100 manata satıb.

Biz media olaraq, dəfələrlə

də, birincisi sayılan Bəylər Eyyubova məxsus olduğu heç kimdə şübhə doğurmayan, Abşeron rayonu, Bakı-Sumqayıt şossesinin üzərində yerləşən "Subaru-Honda"

1100(min yüz) manata satıb..

Fikirləşirəm, Bəylər Eyyubov niyə başa düşür ki, özü, övladları, qohum əqrabəsi, dost-tanışı, hətta qulluqları belə, bu gün ra-

Bəylər Eyyubovun şirkəti qiyməti 3 yüz faizə qaldırıb...

yazmışıq ki, Azərbaycanda qanunlar işləmir, eger qanunlar işləsəydi, məmurların qanunları ayaq altına atması adi hal olmazdı.

Məlumdur ki, dünyanın heç bir demokratik ölkəsində məmurların sahibkarlıqla və bizneslə məşğul olmasına qanunla icazə verilmir, lakin Azərbaycanda belə bir qanunun qəbul olunmasına baxmayaraq, bütün məmurlar açıq sahibkarlıq və biznes fəaliyyətilə məşğuldur.

Hətta ölkədə "şirkətlər kralı" kimi tanınan məmurlardan biri, bəlkə

servis Mərkəzi 370 manat qiyməti olan "Subaru Forster" avtomobilinin kapotunu Qarabağ qazisinə

hat, eys-işrət içində yaşadığına görə, Qarabağ qazilərinə borcludur?! Qarabağ müharibəsində iştirakdan yayındığı halda, kef içində yaşayan, ölkənin bütün sərvətlərini mənimsəyən, amma düşmənlərlə qanlı döyüşdə neçə-neçə düşməni məhv edib, bədəninə də qəlpə gəzdiren Qarabağ qazisinə 370 manatlıq avtomobil hissəsini 1100 manata satan adam görəsən, nə qazandığını bilirmi və bu yolla qazandığını necə, yəyə biləcəkmi?!

Azərbaycanda iqlimə həssas olan 20 şəhər və rayon müəyyən olunub

İqlim dəyişmələrinə Uyğunlaşma və Milli Uyğunlaşma Planına dəstək layihəsi çərçivəsində Azərbaycanda iqlimə həssas olan 20 şəhər və rayon müəyyən olunub.

Bunu BMT-nin İnkişaf Programının layihə meneceri Zaur Əliyev Türk Dünyası II Meteorologiya Forumunda çıxışı zamanı deyib. O bildirib ki, onların müəyyən edilməsində əsasən orta iqlim göstəriciləri nəzərə alınmışdır, temperatur, quraq illər, yağınların miqdarı, həmçinin adaptasiya potensialı nəzərə alınmışdır. İlk onluqda olanlar Bakı, Sumqayıt, Abşeron, Xızı, Xazmaz, Siyən, Şabran, Astara, Lənkəran, Masallı, Neftçala və Salyandır.

Onun sözlərinə görə, məlumatlar əsasında iqlim dəyişmələrinə həssaslıq indeksi hazırlanıb.

Zaur Əliyev bildirib ki, layihə çərçivəsində, həmçinin iqlim qanunvericiliyi ilə bağlı boşluqlar analiz edilib və təkliflər ve-

rilib: "Təkliflər əsasında bəzi qanunvericilik aktlarının hazırlanmasını planlaşdırırıq. Bu-

rada iqlim dəyişmələri şəraitində suvarmadan normativ istifadə qaydaları, sudan səmərəli istifadə ilə bağlı qanunvericilik aktları, sahilyanı ərazilərin müəyyən olunması ilə bağlı hüquqi sənədlər var. Növbəti aylarda aktlarda qanunvericilik paketi hazır olduqdan sonra layihənin partnyorları ilə birgə hökumətə təqdim ediləcək. Həmçinin Azərbaycanda iqlimə adaptasiya tədbirlərinin maliyyə qiymətləndirilməsi ilə bağlı təlimatlar hazırlanıb. Növbəti ildən isə həmin təlimatlar da hökumətə təqdim olunaçaq".

Tapdıq ABBAS

Təsisçi,

"Əməkdar mədəniyyət işçisi",
Pedaqoji fəlsəfə doktoru,
Qarabağ müharibə veteranı
t.abbas1952@list.ru

Makronun erməni sevgisi TÜRKƏ nifrətdən qidalanır

Fransa ermənilərə silah sata bilər, amma döyüş ruhu sata bilməz

Fransa prezidenti Makronun (makaron) hədd bilməyən aşırı canfəşanlılığından dolayı aydın görünür ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü hərbi yolla bərpa etməsi Ermənistan himayəçiləri arasında ən çox Makronu qəzəbləndirib. Ona görə, Ermənistanı sürətlə silahlandırmaq yolunu seçib. Makron hələ də başa düşmür ki, erməniləri silahlandırmaqla müharibədə qələbə qazanmaq mümkün deyil...

Makron tarixdə çoxlu işğalçılıq müharibələri etmiş Fransa dövlətinin prezidenti olsa da, həтта ən yeni, müasir hərbi texnika müharibədə mühüm rol oynasa da belə, tam qələbə üçün yetərli deyil. Bu şərti təsadüfən, gəlişigözlə söz xatirinə demirəm, əgər dediyimə şübhə ilə yanaşsan varsa, buyursun getsin, tarix kitabının "dünya müharibələri" bölməsini açıb yaxşı oxusun...

Makron Fransa prezidenti ola bilər, amma nə qədər çalışsa da, Moskvanı Napoleon kimi yandıra bilməz, Napoleonun başmağını, Şarl De Qolun pencəyini Jak Şirakin tumuşunu geyinə bilər, amma sürətlə dəyişən hazırkı

dünyada onların bütün Afrikanı işğal edən, milyonlarla insanı məhv edib, yerdə qalanlarını əsarətdə saxlamaqla, sərvətlərini sümürmək siyasətini heç bacara bilməz...

Yəqin, Makron fransız krallarının və bütün Avropa xanədanlarının Türk fəthləri qarşısında hansı duruma düşməsi barədə xeyli bilgiyə malikdir. Bu bilgilərə sahib olan Makron, yaxşı olar ki, Ermənistanı silahlandıraraq, gənclərini qırğına verməkdənsə, düşmənçiliyin heç kime fayda verməyəcəyini başa düşsün, orta əsrlər tarixindən aldığı acı məlumatları unutmasın və "Bir millət" in iki dövlətinə - Türkiyə və Azərbaycana qarşı düşmənçilik etmək kimi, çürük siyasətdən əl çəksin...

Fransızlar, ermənilərdən fərqli olaraq, hazırda dünyanın dünyəvi demokratik dəyərlərinə hörmət edən, sülhsevər, mədəni, qonaqpərvər xalq kimi tanınır. Gəlin, Fransa'nın hazırda düşdüyü durumu keçmişlə müqaisə edib, nəticələrə diqqət edək, Makron Fransa prezidenti seçildikdən sonra, Fransa nəyi qazanıb, nəyi itirib?! Son 7-8 il ərzində Fransada baş vermiş ölkədaxili qarşıdurmalar nəticəsində həm fransız xalqının rifahı problemləri çoxalıb, həm də Fransa dövləti beynəlxalq nüfuzdan düşüb...

Təkcə Fransada "sarı jiletlər" in keçirdikləri sayısız etiraz aksiyaları nəticəsində dövlətə dəyən ziyanın miqdarı milyardlarla avro ilə ölçülür, xalqın durumu ağırdır, qiymətlərin sürətlə artması, sosial-iqtisadi durumun ağırlaşması və digər səbəbindən dolayı ekspertlər iddia edirlər ki, Fransa dövlətini yaxın gələcəkdə daha güclü etiraz dağalası bürüyəcəyi gözlənilir...

Daim Afrika ölkələrini əsarət altında saxlayıb, sərvətlərini sormaqla fransızların rifahının yüksəlməsinə arxayın olan Fransa hökuməti artıq Makronun himayə etdiyi Afri-

kanın Qabon dövlətinin prezidenti xalq üsyanı ilə devrildi və yeni rəhbərlik Fransa dövlətinə məxsus hərbi hissələri Qabon dövləti ərazisini tərk etməyi tələb edib və Fransa ordu hissələri tərk etməyə məcburdur...

Afrikada baş verən milli - azadlıq hərəkatı nəticəsində gəlir mənbələrini itirən Makron hökuməti əslində, başını tam itirib! Yaranmış pis durumdan çıxmaq üçün Fransa hərbi arsenaldan çıxardığı

köhnə silah - sursatı Ermənistanla satmaqla yaranmış pis vəziyyətdən çıxacağına ümid edir. Amma unudur ki, köhnədən - təzədən Makronun ermənilərə satdığı hərbi silahları verməklə iş bitmir axı! Bəs görəsən, Makronun Ermənistanla müharibədə üsulunca istifadə edən, bacarıqlı, vətənpərvər, döyüşkən, fədakar, Vətən uğrunda ölümdən belə çəkinməyən Əsgəri, Zabiti, Ordu, Vətən uğrunda müsəlləh

mənistanda dislokasiya olunmuş 102-ci Ordusunu Gümrüdəndən çıxarmağa xidmət edir...

Yeri gəlmişkən, xatırladım ki, Ermənistanın Baş Naziri N. Paşinyan Belarusiyanın paytaxtı Minsk şəhərində noyabrın 23-də keçirilməsi nəzərdə tutulan KTMT-nin növbəti toplantısında iştirak etməkdən imtina edib və Rusiyanın Gümrüdə yerləşən 102-ci ordusunun tezliklə Ermənistanla çıxarılacağını deyib. Paşinyan əlavə edib ki, Azərbaycan hərbiçilərinin sentyabrın 20-də Qarabağda həyata keçirdiyi birgünlük atıterror əməliyyatı zamanı Rusiya ordusu Ermənistanla kömək etmədiyi üçün Rusiya ordusu Ermənistan ərazisini tərk etməlidir...

Bütün qeyd etdiklərim reallığı əks etdirsə də, Makronun bütün hərbi-siyasi oyunlarının kökündə Ermənistanla görüntü xatirinə bəslədiyi sevgi əsassız deyil! Bu qondarma sevginin arxasında zamanında Fransanın işğalçı, hədd tanımayan, qaniçən rəhbərlərini dayandıraraq, insanlığa ləkə olduqlarını qılınc gücünə başa salan TÜRKƏ nifrət dayanır! Biz bu nifrətin təzahürlərini Yunanıstanın Türkiyənin üzərinə qaldırmaq istəyində gördük, 44 günlük Vətən müharibəsində Türkiyənin Azərbaycana verdiyi dəstək zamanı gördük və düşünürəm ki, Fransanı bundan sonra da qarşımızda hələ çox görəcəyik...

əsgər kimi çarpışan Ali Baş Komandanı da göndərə biləmi?!..

Dünyanın başı müharibələrə qarışdığı çətin zamanda Fransa prezidenti Makronun Ermənistanı silahlandırması tək Azərbaycanda yaşayan ermənilərin müdafiəsi, qarabağda yaşayan ermənilərə status verilməsini tələb etməkdən daha çox, həm də regionda böyük hərbi gücə malik, 20 aydır Ukraynaya hərbi təcavüz edən Rusiyanın Er-

NATO ilə Azərbaycan arasında minatəmizləmə sahəsində əməkdaşlıq müzakirə edilib

Azərbaycanın NATO yanında Nümayəndəliyinin başçısı Cəfər Hüseynzadə NATO-nun Lüksemburqda yerləşən Dəstək və Təchizat Agentliyinin (NSPA) Əməliyyatlara Dəstək bölməsinin direktoru Orhan Muratlı və Etimad Fondu ofisinin rəhbəri Meray Özdemir ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycanın NSPA ilə son onilliklərdə ərzində uğurla həyata keçirdiyi

müxtəlif etimad fondu layihələri üzrə əməkdaşlıq, həmçinin

nin Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) ilə NSPA arasındakı tərəfdaşlıq barədə danışıqlar, eləcə də minatəmizləmə sahəsində əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan öz ərazisində Sovet İttifaqından qalan hərbi sursatın zərərsizləşdirilməsi məqsədilə NATO ilə birlikdə 2006-2008-

ci illərdə Melanj (vaxtı keçmiş, yüksək zəhərli raket yarımaçı olan melanjın zərərsizləşdirilməsi), 2005-2011-ci illərdə Saloğlu (Ağstafa rayonunun Saloğlu ərazisində partlamamış hərbi sursatların (PHS) təmizlənməsi) və 2012-2018-ci illərdə Ceyrançöl (Ceyrançöl ərazisində mina və PHS-lərin təmizlənməsi) layihələrini uğurla həyata keçirib.

“ERMƏNİSTAN OLMAYACAQ, PAŞINYAN İSƏ...”

“Ərdoğanın nə etdiyini görürəm”

Hər zaman qatı imperiyaçı, erməni-pərəst və tərribatçı mövqeyi ilə seçilmiş rusiyalı politoloq Yevgeni Satanovski Ermənistanın gələcəyinin qaranlıq olduğunu bildirib və buna görə həm Nikol Paşinyanı, həm də onu dəstəkləyən erməni xalqını günahlandırır.

Ermənistan mətbuatına açıqlama verən Satanovski Paşinyanı Qərbin sifarişi ilə Ermənistanı Rusiyadan uzaqlaşdırmağa çalışdığını və bu fəaliyyətin Ermənistanın sonunu gətirəcəyini iddia edib.

Satanovski deyib ki, Ermənistanın KTMT-dən çıxacağı heç bir şübhə doğurmur: “Mənim fikrimcə, Ermənistanın KTMT-dən çıxması qaçılmazdır, lakin mən bunu heç bir şəkildə qiymətləndirmirəm. Çünki bu, artıq heç bir rol oynamır. Bu, o deməkdir ki, Ermənistan Rusiyadan ayrı, Rusiya isə Ermənistanından ayrı yaşayacaq... Bütün bunların necə bitəcəyi sırf Ermənistan rəhbərliyinin işidir. Sonra isə bu, erməni xalqının məsələsi olacaq. Paşinyan hakimiyyətə ona görə gəldi ki, Rusiyalı Ermənistandan çıxarsın və Ermənistan NATO bloku olsun. Bunun Ermənistan üçün necə bitəcəyi, ümumiyyətlə, Ermənistanın olub-olmayacağı onun üçün qətiyyətlə maraqlı deyil”.

Satanovski həmişəki anti-Türkiyə mövqeyini də davam etdirib. Ermənistanın bir dövlət kimi mövcudluğunun sual altında olduğunu və bu gedişlə Türkiyənin bir vilayətinə çevriləcəyini proqnozlaşdırıb: “Hesab edirəm ki, Ermənistan qalmaqaldır. Mən Ərdoğanı yaxşı tanıyıram, nə dediyini çox gözəl anlayıram, nə etdiyini görürəm. Bunu necə görməyəsən, başa düşməyəsən, bundan xəbərsiz olasan?”

Əgər işlər belə davam edərsə, o zaman Türkiyə sərhədinin o tayındakı ermənilərin başına gələn eyni şey Türkiyə sərhədinin bu tərəfindəki ermənilərin də başına gələcək. Görünür, Ermənistan əhalisi baş verənlərdən razıdır...”

Xatırladaq ki, Nikol Paşinyan noyabrın 23-də Minskə keçiriləcək KTMT sammitinə qatılmaqdan imtina edib. Bu, növbəti dəfə Kremli və onun qulluğunda duran Satanovski kimi politoloqları və təbliğatçıları hiddətləndirib. Ona görə də həmişəki kimi Ermənistanı Türkiyənin guya bu ölkəni işğal planlarının olması ilə qorxudurlar...

C. Məmmədov

Yaydan bəri Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqları baş tutmur. Sonuncu dəfə xarici işlər nazirləri iyunun sonunda Vaşinqtonda, liderlər isə Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə Brüsseldə bir araya gəliblər. Azərbaycanın 19 sentyabrda Qarabağda keçirdiyi antiterror əməliyyatlarından sonra danışıqlar prosesinin bərpa olunacağına ümidlər yarsansa da, Qranada və Brüsseldə əvvəldən planlaşdırılan iki görüşdə Azərbaycan rəhbərliyi iştirak etməyib.

Rəsmi Bakı bəyan edib ki, Fransanın destruktiv mövqeyi onun sülh danışıqlarında iştirakı ilə bir araya sığmır. Hansı ki, Qranada Avropa Siyasi Birliyinin sammiti çərçivəsində keçirilən görüşdə Aİ İttifaqı Şu-

dakı problemlərin həll olunmasına ehtiyac var.

Bu barədə Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyev konkret mesajlar verib. O, qeyd edib ki, 2023-cü il sentyabrın 11-də Azərbaycan tərəfi Ermənistanın cavabının yaxın vaxtlarda təqdim olunacağı ümidi ilə ikitərəfli kanallar vasitəsilə sülh sazişinin 5-ci düzəliş edilmiş variantını müvafiq izahatlarla birlikdə qarşı tərəfə təqdim edib: “Bu ilin sonunadək sülh müqaviləsi imzalamağa hazır olduqları barədə ictimaiyyətin bəyanatlarına baxmayaraq, Ermənistan tərəfi sənədin öz variantının təqdim olunmasını iki aydan artıqdır gecikdirir. Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, indi bu, tarixi fürsətdir. Xüsusilə Azərbaycanın suverenliyini bər-

aparılmasını dəstəklədiklərini ifadə edib. Qriqoryan Rusiya variantını istisna edib, Gürcüstan təklifi haqda susmağa üstünlük verib.

Qeyd edək ki, Baş nazir İrakli Qaribaşvili tərəflərə Tbilisidə görüşməyi, sülh danışıqlarını orada davam etdirməyi təklif edib. Azərbaycan Prezidenti razılığını bildirərsə də, Nikol Paşinyan bu variantda da istisna baxmır. Ermənistan hesab edir ki, danışıqlar bərabər hüquqlu şəraitdə, Avropa İttifaqının və ABŞ-ın egidəsi altında aparılmalıdır. Yəni, razılaşmaların icrasına beynəlxalq təminat məhz Qərb tərəfindən verilməlidir.

Hikmət Hacıyevin açıqlaması göstərir ki, İrəvan prosesi ciddi şəkildə manipulyasiya edir, əks təqdir-

İrəvan belə bəyanatların sayını artırmaq, beynəlxalq basqı altında Azərbaycanı danışıqlara “məcbur etmək” iddiasındadır. Hikmət Hacıyev ortaya konkret fakt qoymaqla Paşinyan hökumətinin bu niyyətini ifşa edib. Əlbəttə, Qərb Ermənistanın onu nəyəsə təhrik edə biləcəyi qədər aciz və sadələvh deyil, sadəcə İrəvanın bu variyasyonları onun işinə yararır. Çünki Qərb Qarabağ münaqişəsinin bu şəkildə - Azərbaycanın tam və qəti qələbəsi ilə bitməsini istəməzdi. Ceyms O'Brayenin məruzəsində də bu aydın ifadə olunub. O, Qarabağdan köçən ermənilərin guya zorla qovulduqlarını iddia etməklə yanaşı onların geri qayıtması, hüquqlarının təmin olunması öhdəliyindən dəm vurur. Pre-

SÜLHDƏN DANIŞIB, SÜLHÜ DALANA DİRƏMƏK

Paşinyan hökuməti nəyə nail olmaq istəyir?

rasının prezidenti Şarl Mişel də iştirak edib və yekun bəyanata imza atıb. Prezident İlham Əliyev daha sonra Ş.Mişellə telefonla danışıqda Azərbaycanın iştirak etmədiyini görüşün bəyanatına adının salınmasına etirazını bildirib. Bakıda hesab edirlər ki, Brüssel prosesi Fransa Prezidenti E.Makronun diqtəsi altında ola bilməz, Mişel Qranada görüşündə iştirak etməklə etimadı sarsıdıb.

Oktyabrın sonunda Brüsseldə Mişelin vasitəçiliyi ilə keçirilməsi gözlənilən İlham Əliyev-Nikol Paşinyan görüşünün baş tutmaması da bununla bağlıdır.

Hazırda müzakirələr davam etdirilir. Bu günlərdə Aİ-nin xarici siyasət üzrə Ali Nümayəndəsi Cozef Borrellin Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyini sülh danışıqlarını bərpa etməyə çağırması, Prezident İlham Əliyevin, Ermənistan siyasi rəhbərliyinin sülh prosesinə sadiqliyini bəyan etməsi, zəif də olsa, ümidlər yaradır. Bəzi diplomatik mənbələr gələn ayın əvvəlində Brüsseldə liderlərin bir araya gələcəklərini istisna etmirlər. Amma həmin dövrə qədər mövqələrin uzlaşdırılmasına, orta-

pa etdikdən sonra sülh müqaviləsinin imzalanmasına heç bir maneə yoxdur. Ermənistanın buna nə dərəcədə hazır olması indi ciddi suallar doğurur. Sülh müqaviləsinin mətni nüvə fizikası deyil. Azərbaycanın təklif etdiyi beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, intensiv ikitərəfli danışıqlar yolu ilə sülh sazişinin mətni daha əvvəl bağlana bilər. Top Ermənistanın meydanıdadır!”

Bu bəyanatı həmçinin dünən bəzi açıqlamalar verən Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının rəhbəri Armen Qriqoryana cavab da hesab etmək olar. Qriqoryan bildirib ki, İrəvan bu ilin sonuna qədər Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır. O, həmçinin danışıqların Brüsseldə və Vaşinqtonda

də Bakıdan təqdim olunan düzəlişlərə vaxtında reaksiya verərək, məsələn, Armen Qriqoryanın səmimi olduğunu göstərə bilərdi.

Ermənistan rəhbərliyinin məqsədi sülh haqqında gurultulu bəyanatlar verməklə, guya Azərbaycanın danışıqlar prosesini pozduğu haqda rəy formalaşdırmaq və Qərb dairələrindən Bakıya təzyiqli artırmaqdır. Bu bəyanatlara inanlar da yox deyil. ABŞ-ın Avropa və Avrasiya üzrə məsul diplomatı Ceyms O'Brayenin Konqres qarşısında edəcəyi məruzənin mediasına yayılan hissəsində Azərbaycan əleyhinə kəskin fikirlərin yer alması təsadüfi sayıla bilməz. O, yazıb ki, ABŞ 19 sentyabr əməliyyatlarından sonra Azərbaycanla yüksək səviyyəli əlaqələrini dayandıraraq, birgə planları ertələyib.

zident İlham Əliyev noyabrın 13-də Bakıda ATƏT Parlament Assambleyasının prezidenti Pia Kaurmanla görüşdə Bakının mövqeyini aydın şəkildə vurğulayıb: “Azərbaycan Cənubi Qafqazda davamlı sülhün tərəfdarıdır və regional sülh gündəliyini, Ermənistanla münasibətlərin normalaşdırılmasını və sülh müqaviləsinin imzalanmasını dəstəkləyir. Azərbaycan hazırda birgə yaşayış və geri qayıtma hüququ ilə əlaqədar aydın və şəffaf proqramı təqdim etsə də, azərbaycanlıların Ermənistana geri qayıdışı ilə bağlı geri qayıtma hüququnu Ermənistan inkar edir və bununla əlaqədar olaraq hər hansı bir baxış ortaya qoymayıb”.

Beləliklə, sülh prosesi nə ciddi əngəl yaradan hər iki məsələ - həm Azərbaycanın sülh layihəsinə düzəlişlərinə cavab verilməməsi, həm də azərbaycanlıların geri qayıdışı ilə bağlı geri qayıtma hüququnu Ermənistanın inkar etməsi bilavasitə rəsmi İrəvandan qaynaqlanır. Necə deyirlər, Paşinyan hökuməti sülhdən danışa danışa sülhü dalana dirəyir...

E. Rüstəmli

Bu ilin yayında bütün ölkədə sensasiya doğuran, Gədəbəyin Söyüdlü kəndində baş verənlər yaqın ki, hələ heç kimin yadından çıxmayıb. Bu ilin iyul ayında Söyüdlü camaatı hasilat mədəində qızılı filizdən ayırmaq üçün istifadə edilən sianidin suda məhlulunun tullantı kimi axıtmaq üçün ikinci gölün qurulmasına etiraz etmişdi. Etirazçıları kənddə sakitləşdirmək məqsədi ilə kəndə polis yeridildi, xeyli kənd sakini həbs edildi və cərimələndi. Bəzi "ictimai xadimlər" kənd camaatının etirazlarının kökünü müxalifətdə və "xarici qüvvələr"də axtarmağa işarə verdi. Lakin bu onların özlərindən başqa heç kimin ağılına yatmadı. Bu kadrlar televiziyalarda bir necə həftə "raskrutka" ediləndə, tezliklə gündəmin zibilliyinə atıldı.

Ekologiya və Təbi Sərvətlər Nazirliyi tədqiqata başladı. Amma uzun müddət bu tədqiqatların nəticəsi barədə susqunluq yaşandı. Halbuki, suda və havada sianidin aşkarlanması üçün cəmi bir necə dəqiqəyə ehtiyac duyulur. Prezident çıxışında deyəndən sonra ki, doğrudan da orda işlər qaydasında deyil, Nazirliyin komissiyası qazılmış iki quyudan götürülən su nümunələrindən "az miqdarda" sianid turşusu tapdı. Sonuncu dırnaq arasına saldıığımız ifadəyə aydınlıq gətirməyə ehtiyac duyduq - "az miqdarda". Cənab ekologlar, məlumunuz olsun ki, sianid turşusu uçucu maddədir, açıq hava şəraitində olan suyun tərkibində uzun müddət qalmır, buxarlanaraq, bir necə saat ərzində oksidləşir və neytral maddəyə çevrilir. Ona görə də hər hansı bir bölgədəki sudan sianid tapılırsa, onun az və ya çox miqdarda olmasına baxmayaraq, bu o deməkdir ki, bu suyun mənbəyi mütəmadi olaraq sianidlə çirklənir. Çünki çirklənmənin dayanmasından bir necə gün sonra sianid suyun tərkibində yoxa çıxır. Ona görə də su mənbəyindən sianid aşkarlarsa, onun xüsusi çəkisinin suda az və ya çox miqdarda olması önəmli əhəmiyyət daşıyır. Yeni bölgədə problem var və bunu nazirliyin komissiyası öz nəticələri ilə təsdiqləyib.

Məlum olduğu kimi, Gədəbəyin Söyüdlü kəndində qızıl hasilatı işləri Böyük Britaniyada qeydiyyatdan keçmiş "Anglo-Asian Mining" şirkətinin əsas payçısı olan və İran əsilli ABŞ vətəndaşı Rza Vəziriyə məxsus "R.V. Investment Group Services, LL USA" şirkəti tərəfindən aparılır. Sözügedən problemin yaranmasında şirkətin məsuliyyət dairəsinin müəyyənləşdiriləcəyi barədə xəbər veril-

mişdir. Lakin səhifəsində bir cümlə belə Azərbaycan dilində informasiyaya rast gəlinməyən "Anglo-Asian Mining" şirkətinin veb-saytında ingilis dilində xəbər yerləşdirilib ki, şirkət fəaliyyətini bərpa etmək üçün Azərbaycan hökuməti ilə müqavilə imzalayıb. Müqaviləyə əsasən bu ilin sonuna qədər şirkət köhnə yataqda hasilatı bərpa edəcək. Gələn ilin birinci yarısında isə yeni yataqda hasilata başlayacaq. Hansıki, həmin yeni yataq üçün şirkət ikinci gölü qurmaq istəyirdi. Hökumətlə bağlanan müqaviləyə əsasən ikinci göl qurulmayacaq. Amma onun əvəzində hazırki gölün divarları hündürləşdiriləcək ki, həcmi çoxalsın. Beləcə şirkətin hədəflədiyi sianidli su həcmi iki göl əvəzinə bir göldə cəmləşəcək. Bu isə o deməkdir ki, şirkət qızıl və mis

kim vurub, buna görə hansı məsuliyyət yaranıb, zərərin aradan qaldırılması öhdəliyi kimin üzərinə qoyulub? Bu gün Azərbaycan cəmiyyəti üçün sözügedən suallara hələ də cavab mövcud deyil. Belə olan halda şirkətin hasilatı bərpa etməsi Azərbaycan qanunlarına, insan və vətəndaş hüquqlarına uyğundurmu?

Əlbəttə, bu suallara

tifadə edilən müasir üsullarla hasil edilir. Rusiya Federasiyasında bu üsullara əsaslanan hasilat həyata keçirən avadanlıq və mexanizmlər istehsal edən bir neçə beynəlxalq səviyyəli şirkətləri var. Bu şirkətlərin avadanlıqları ilə Sibirdə, Uralda, Afrikada və dünyanın digər mədənlərində qızıl hasilatı uğurla və zərərsiz şəkildə həyata keçirilir.

dən tələb etmir ki, hasilatı daha müasir üsullarla həyata keçirməklə davam etsin? Axı bu problem bir tərəfdən vətəndaşların etirazına səbəb olub, digər tərəfdən isə hökumət özü təsdiq edib ki, hasilat prosesi ətraf mühiti çirkləndirir. Ölkənin Gədəbəy kimi dilbər guşəsi ildən-ildə daha çox zəhərlənib və bu zəhərlənmə belə çıxır ki, davam edəcək. Burada problem tək sianidli məhlulun ətrafa sızması deyil. Yaradılan göl mütəmadi olaraq atmosfərə sianid buxarlandırır. Həmin sianid havada oksidləşərək, neytrallaşana qədər ətraf mühiti - floranı və faunanı zəhərləyir.

Son illər Gədəbəyde onkoloji xəstələrin sayı sürətlə artmaqdadır. İnanmayanlar Milli Onkologiya Mərkəzinə baş çəkə bilər. Xəstəxananın heyətinə girəndə elə bilirsən ki,

Son üç ayda Söyüdlüdə nə dəyişdi ki ..?

Gədəbəydəki qalmaqallı Söyüdlü qızıl yatağında hasilata icazə verilib

hasilatını əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi sianid turşusu vasitəsi ilə qızılın və misin filizdən yuyulub çıxarılması üsulu ilə davam etdirəcək.

Lakin çox təəssüflər olsun

müsbət cavab vermək mümkün deyil. Elə isə Azərbaycan hökuməti hansı məntiqlə hasilatın köhnə üsulla bərpa edilməsinə icazə verir?

Bu yazıya başlamazdan

Təsəvvür edin ki, insan həyatına bir milçək qədər dəyər verməyən Rusiyada belə sianid vasitəsi ilə qızıl hasilatı çox nadir, kiçik həcmli və yaşayış məntəqəsindən uzaq

Gədəbəyin mərkəzi xəstəxanasına gəlmisən - hamı Gədəbəy ləhçəsi ilə danışır. Bunlar Mərkəzə xərcəng xəstəsi gətirən və ya bu xəstələri yoluxmağa gələn gədəbəylilərdir. On-on beş il əvvəl gözəl və füsunkar təbiəti olan Gədəbəy rayonunun sakinləri arasında çox nadir hallarda xərcəng xəstəsinə rast gəlmək olardı. Amma indi bu rayonda hər gün xərcəngdən dünyasını dəyişən olur.

Adının çəkilməsini istəməyən onkoloq bizimlə söhbətində bildirdi ki, xərcəngin əmələ gəlməsinə səbəb olan təsdiqlənmiş amillərdən biri orqanizmdə uzun müddət davamlı olaraq qalan zədələrdir: "Bu zədələri daha çox ətraf mühit yaradır. İnsanlar isə bunu yüngül ağrı kimi hiss etsə də, həkimə müraciət etmir. Nəticədə həmin zədə yerləşdiyi orqanda xərcəng hüceyrələrinin yaranmasına səbəb olur. Bu baxımdan yüngül sianid zəhərlənmələri orqanizmdə zəif ağırlara səbəb olan zədələr yarada bilər. Bu zədələr isə zaman axarında dəridə, tənəffüs və həzım sistemində, o cümlədən də digər daxili orqanlarda bizim orqanizmimizə yad olan hüceyrələrin - xərcəng hüceyrələrinin yaranmasına gətirib çıxatır".

Bu şəxslərə ömürlük müavinətin təyini elektronlaşdırılır

Nazirlər Kabineti bununla bağlı "Pensiya yaşına çatmasına, əlilliyinə 2 görə könüllü işdən çıxmış, dövlət qulluğu vəzifəsində "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 23.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş minimum 15 il qulluq stajına və əmək pensiyası almaq hüququna malik olmayan dövlət qulluqçularına təyin edilən ömürlük müavinətin təyin olunması Qaydası"na dəyişiklik edib.

Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı qərar imzalayıb.

Müavinətin təyin edilməsi üçün zəruri olan sənədlərin və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər və ya məlumatlar ərizəçidən tələb edilmir. Belə sənədlərin və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadığı hallarda onların təqdim edilməsi ərizəçinin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya ərizəçi tərəfindən təmin edilir.

ki, bu günə qədər məlum hadisə və ona səbəb olan ətraf mühitin çirklənməsində "Anglo-Asian Mining" şirkətinin məsuliyyət dairəsi müəyyənləşdirilməyib, müəyyənləşdirilibsə də, bu barədə ictimaiyyətə heç bir məlumat verilməyib. Prezident açıq şəkildə bildirdi ki, həmin ərazidə hasilat normaları pozulub və ətraf mühitə ciddi ziyan dəyib. Bu ziyanı

əvvəl rus, ingilis və fransız dilində qızıl hasilatının müasir üsulları barədə Google.com-da axtarış verdim. Məlum oldu ki, nəyinki dünyanın inkişaf etmiş, qanunların aliliyi təmin edilən, insan və vətəndaş hüquqlarına sayğı ilə yanaşılan ölkələrdə, hətta Rusiyada belə qızıl mərkəzdənqaçma mexanizminə əsaslanan və giper-maqrnit güvvəsindən is-

olan mədənlərdə hasilat həyata keçirilir. Avropa ölkələrində, ABŞ-da və digər sivil ölkələrdə isə ümumiyyətlə sianid vasitəsi ilə qızıl hasilatına 20-30 il əvvəl son qoyulub. Bu ölkələr keçmiş müstəmləkələri olan Afrika ölkələrində və Hindistanda belə bu üsulla qızıl hasilatına son qoyub. Elə isə Azərbaycan hökuməti nədən "Anglo-Asian Mining" şirkətin-

Prezidentə əngəl olanlar: Rüşvətخور məmurlar və bəzi müxalifət donu geymişlər..

Məmurların rüşvətخورluq təhlükəsi güclənir

Düşmənlər Azərbaycanı dünyada rüşvətin tam oturduğu ölkələr siyahısına daxil ediblər. Getdikcə bu sahədə müsbət irəliləyişə nail olmağa çalışan Prezident qanunçuluq bazasında rüşvətخورluğa qarşı bir sıra tədbirlər görsə də, rüşvət və korrupsiya üzrə dünya təsnifatında ölkəmizin tutduğu yeri dəyişmədən suçlayırlar.

Araşdırmalar göstərir ki, ölkəmizi rüşvətخورluqda suçlayan dövlətlərin, beynəlxalq təşkilatların özləri də məmurlarımızdan geri qalmırlar. Rüşvətin tarixinə nəzər salanda, məlum olur ki, bu iyirənc qazanc vasitəsi ilk olaraq Qərbdə meydana gəlib və çox qədimə gedib çıxır. Rüşvət qənimət əldə etməyin forması kimi, insanların birgə yaşayışının formalaşdığı ibtidai icma quruluşunda yarandığı iddia edilir.

Bəzi tədqiqatçı alimlər isə rüşvəti yolxucu xəstəliyin bir növü olduğunu iddia edir. Bu xəstəlik dünyada yalnız insanlar arasında yayılıb. Azərbaycanda rüşvət xəstəliyinin siyasətə çevrilməsi, genişlənməsi və yayılması 1828-ci ilə təsadüf edir. Tarixdən məlumdur ki, Rusiya və İran arasında Türkmənçay kəndində bağlanmış sülh müqaviləsi tələyimizə yazılmış sağıalmaz dərin yara açıb. O zaman Azərbaycan Araz çayı boyunca iki hissəyə bölünüb və son 200 illik işğal ərzində rüşvət siyasəti Rusiya tərəfindən insanlarımızın qanına köçüb.

Rüşvət elə bir yolxucu, çətin sağalan xəstəlikdir ki, bu xəstəliyə tutulan şəxslərin müalicəsi yalnız cəmiyyətdən təcridetmə, rüşvətə alma və vermə imkanlarını məhdudlaşdırmaqla mümkündür. Təcrübə göstərir ki, rüşvətخورluq xəstəliyinin digər xəstəliklərdən fərqi odur ki, rüşvətخورluq xəstəliyinin dərman müalicəsi yoxdur...

Elmi araşdırmalar nəticələrində məlum olub ki, Azərbaycanda geniş yayılmış rüşvətخورluq xəstəliyinin kökü cəmiyyətin çox dərin qatlarına işləyib. Sosioloqların apardığı bir sıra tədqiqatların nəticəsinə görə, Azərbaycanda rüşvətin iyirənlik kimi, aradan qaldırma tarixini müəyyən etmək mümkün deyil.

Rüşvət dünyanın avtoritar dövlətlərində daxili idarəetmə siyasətinin tərkibi hissəsi kimi, hazırda da geniş yayıldığı iddia olunur. Son zamanlar özlərini "demokratiyanın dayağı" hesab edən, Azərbaycanı rüşvətخورluqda ittiham edən Qərb dövlətlərinin bir sıra yüksək vəzifəli şəxsləri rüşvət ittihamı ilə vəzifədən istefa vermələri Qərbdə rüşvətin geniş yayılmasını təsdiq edir.

Hətta Orta əsrlərdə yaşamış bəzi siyasətçilər "dövlətin qorunmasında rüşvətin rolu haqqında" əsər yazıldığı barədə məlumatlar mövcuddur. Bu iddianı irəli sürən orta əsr politoloqları vəzifə kürsüsünün həm də qazanc mənbəyi olduğunu qeyd edir.

Eyni zamanda, vəzifə tutub, rüşvət almaqla, zənginləşməyin ən yaxşı yol olduğunu bilənlər canı-qanı bahasına kürsü davasına qoşulması günümüzün reallığıdır...

Hakimiyyətin, hətta vəzifə vermək vasitəsilə siyasi oponentləri zərərsizləşdirmək cəhdini iddia edənlər heç səhv etmirlər. Əlbəttə, bu faktı heç kim inkar edə bilməz. Baxın, vaxtı ilə müxalifət düşərgəsində yer alıb, Azərbaycan hakimiyyətini devirməklə, hakimiyyəti ələ almaq üçün mübarizəyə girişən "düşmənlərin" əksəriyyəti hazırkı hakimiyyətə nəyin hesabına dəstək verirlər?! Əlbəttə, onlara verilən pullu vəzifənin, məqam hesabına!..

Baxın, Milli Məclisin, hökumətin və digər dövlət qurumlarının tərkibinə diqqətlə baxın, həmin kürsülərdə oturan bəy əfəndilər, dinməz halda millət vəkili, məmur postu, media dəstəyi adı altında milyonları xıdır-xıdır yeyirlər, hətta cənab Prezident tərəfindən daim haqlı tənqid olunan AXC-Müsavat cütlüyü hakimiyyətinin üzvləri, mərhum Prezident Əbülfəz Elçibəyin başçılıq etdiyi hakimiyyətdə müxtəlif vəzifə tutmuş bəylər, gören niyə sakit, dinməz durublar, düz, doğru yolda olublarsa, niyə tənqiddə cavab verə bilmirlər?!...

Çünki bu bəylərin heç birini nə rüşvətخور məmurların ölkəmizin sərvətini eninə-boyuna dağıtdığı Vətən, nə də müharibənin ölkəmizə gətirdiyi kasıbçılıq yarası üzündən çətin günlər yaşayan Millət barədə heç nə düşünmürlər, onları yalnız bir şey düşündürür: - hakimiyyətin verdiyi qazanc gətirən məqam...

Deniz

Bəlkə də, jurnalistika dünyada yeganə peşədir ki, yazılarında real hadisələri, həqiqətləri əks etdirən, peşəkar jurnalistləri vəzifəlilər heç sevmir.

Əlbəttə, fəaliyyətində qaranlıq məqamlar - rüşvət, korrupsiya ilə məşğul olan kəslər heç vaxt həqiqəti, şəffaflığı sevmirlər. Bu prizmadan yanaşanda, az fərqlə dünyanın istənilən ölkəsində həqiqəti yazan jurnalistlərin dünyada təqib olunduğu, hətta bəzi hallarda həbs olunur və öldürülür...

Bu baxımdan təhlil edəndən, Azərbaycanda mediaya münasibət yaxşı deyil. Ona görə də, ölkə mediasının fəaliyyəti beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən daim tənqid olunur. "Media haqqında" Qanun jurnalistlərin fəaliyyətini məhdudlaşdırdığı, məmurların rüşvət və korrupsiya əməlini himayə etdiyi üçün daim tənqid olunur, bu qanun dəyişdirilməsi üçün çağırışlar edilir.

qanlarına, xüsusən televiziyalara 50-yə yaxın müsahibə verdi. Bu müsahibələr ölkəmizin işğal altından olan torpaqlarını azad etmək üçün Azərbaycanın ədalətli müharibə apardığını, özünü kar və kor kimi aparın, aşkar xristian təəssübkeşliyi çəkən ABŞ, Fransa, Rusiya və digər super dövlətlərə Ermənistanın işğalçı olduğunu sübut etməyə yardım etdi! Bu, Azərbaycan müasir, yüksək texnologiyə malik mediası vasitəsilə edilseydi, lap yaxşı olmazdı?!..

Bu istiqamətdə aparılan bütün təhlil və analizlər təsdiq edir ki, Azərbaycan Vətən müharibəsində Ermənistan üzərində qazandığı böyük qələbəni əsasən, xarici hərbi kadrlar, texnika və media resursları vasitəsilə əldə edib. Söhbət ölkə mediasının inkişafına dövlət qayğısından düşəndə, PA-da oturub, mediaya rəhbərlik edən qeyri-peşəkar məmurların bu faktı unutması lazımdır.

"Azərbaycan Nəşriyyatı" (bundan

baycan Nəşriyyatı" barədə çıxdığı planı, məhz xanım direktor vasitəsilə həyata keçirməyə nail olub və hətta "Azərbaycan Nəşriyyatı"nı PA İdarəsindən MMC-yə çevirib.

Qeyd edək ki, ölkədə bütün yeni təyinat alan məmurlar üçün bir növ dəbə düşən Azərbaycan "Əmək Məcəlləsi"nin müvafiq bəndini kobud pozmaq üsulundan istifadə edən təzə direktor "Azərbaycan Nəşriyyatı"nda çalışan, az qala, bütün kollektiv işdən qovub və onların yerinə cənab R. Quluzadənin tövsiyyə etdiyi qeyri-peşəkar adamları gətirib. Aldığımız məlumatda vəzifəyə yeni təyinat olunanların əksəriyyətinin Ramin Quluzadənin qohumları, dostları, tanışları olduğu bildirilir! Bunu bilən hər kəs dərhal düşüncür ki, belə dövlət idarə etmək olmaz!..

İnanmaq mümkün deyil ki, ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan bu cür kobud qanun pozuntusu hallarına yol verilən "Azərbaycan Nə-

"Azərbaycan Nəşriyyatı"nın direktoru 2 ildir dəyişib, nöqsanlar isə dəyişməyib?.. Direktor dəyişəndə hamı sevinirdi, amma...

Ölkədə medianın fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq üçün, təcrübəli peşəkar jurnalistlərin tutulması vəzifələrə, bəlkə də qəsdən, bilərəkdən qeyri-peşəkar məmurlar gətirilir. Media Agentliyinin hazırkı icraçı direktoru Əhməd İsmayılov və "Azərbaycan Nəşriyyatı"nın direktor Leyla Gülləliyevanın təyinatları dediyimizə əyani misaldır. Birinci hüquqşünas, ikinci isə qeyri peşə sahibidir.

Etiraf etmək lazımdır ki, ölkə müstəqillik əldə edəndən bəri Azərbaycan dövləti dünya güclərinin himayə etdiyi uzun müharibə ilə üzleşib. Bu da ölkədə bütün sahələrin, o cümlədən ölkə mediasının inkişafına mənfi təsir göstərir. Hər kəs dərk edir ki, müharibə gədən hər bir ölkə kimi, müharibə dövründə Azərbaycanda da medianın fəaliyyəti dövlət tərəfindən hüquqi tənzimlənir. Amma necə? Təbii ki, medianın fəaliyyətinə basqı, kobud müdaxiləyə yol vermək şərti...
Ölkəmizdə medianın inkişafına rəhbərlik edənlərin qeyri - peşəkarlığı, dövlətin verdiyi maddi-mənəvi dəstəyin təyinatdan kənar istifadə edilməsi səbəbindən Azərbaycanda baş verən həqiqətlər, olduğu kimi, beynəlxalq ictimaiyyətə sürətlə, vaxtında çatdırılmır. Bundan məhərrətə istifadə edən çoxsaylı düşmənlər isə, əllərinin altında olan müasir texnologiya ilə təmin olunmuş media vasitəsilə ölkəmizdə baş verən hadisələrin mahiyyətini dəyişərək, ölkəmiz haqqında uydurduğu yalanı həqiqət kimi dünya ictimaiyyətinə təqim edir.

Məsələn, peşəkar rəhbər məmurların və peşəkar media orqanlarının çatışmazlığı üzündən ölkə Prezidentinə lazım olan yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərən media vasitələrinin olmaması ölkə Prezidentini xarici mediaya müraciət etməyə tez-tez vadar edir. Fikir verin, 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsinin gedişində cənab Prezident xarici media or-

şriyyatı" barədə dəqiq məlumatla malik olsun!..

Daha bir pis hal odur ki, "Azərbaycan Nəşriyyatı"na direktor təyin olunan Leyla Gülləliyeva problemlə bağlı gələn adamları ya qəbul etməkdən imtina edir, ya da qəbuluna düşə bilən deyir ki, bu işlər mənlilik deyil, hər şey PA İşlər İdarəsinin müdiri R. Quluzadə tərəfindən həll olunur.

Leyla Gülləliyevanın əmək fəaliyyətinə yaxından bələd olanda bilinir ki, o, əvvəl Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərmiş "Azmarka" MMC-nin direktoru olub. Bu təşkilat qısa müddət fəaliyyət göstərən və iflas edib. Cənab R. Quluzadə nazir vəzifəsindən azad olunub, PA-nın İşlər İdarəsinə müdir təyin olunduqdan sonra, həmin nazirliyin nəzdində fəaliyyət göstərmiş Leyla Gülləliyeva da "Azərbaycan Nəşriyyatı"na direktor təyin olunub.

Təkrar edək ki, L. Gülləliyeva 01.10.2021-ci ildə "Azərbaycan Nəşriyyatı"na direktor təyin olunub. Amma 2 il ərzində Nəşriyyatda heç bir müsbət dəyişiklik yoxdur. Əksinə, "Azərbaycan Nəşriyyatı"nda durum daha da pisləşib, korrupsiyalarda yayılan üfunət yerindədir. Əvvəlki iy-qox daha güclənib, koridorları, otaqları və bütün binanı bürüyən iydən binaya giren hər kəs fərc olur.

"Azərbaycan Nəşriyyatı"nın 9 mərtəbəli binasının daxili pilləkənləri çətin keçilən "ıldırım yollar"dan heç fərqlənmir, tam yarasız haldadır. Ömrünü çoxdan başa vurmuş parket döşəmədən ibarət olan koridorlarda yayılan səs-küy, üfunət adamların beyninə işləyir.

Direktor dəyişəndən "Azərbaycan Nəşriyyatı"nda dəyişən yalnız işə təzə gətirilən işçilərin 4,5-9 min manat arasında dəyişən yüksək əmək haqqıdır...

Səfura

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin (AİİB) sədri Cənab Eyyub Hüseynova

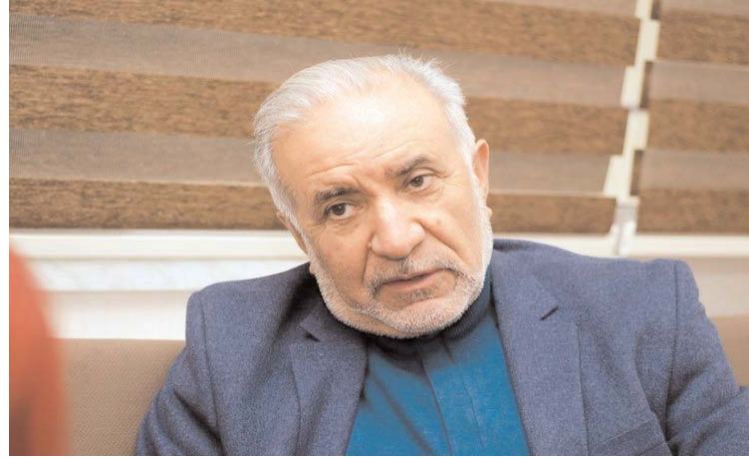
Bərdə rayonu Məmmədli kənd sakini Həsənova Zeynəb Gəray qızı tərəfindən

Şikayət Ərizəsi

26 oktyabr 2023-cü il tarixindən sosial şəbəkədə gördüyüm divan və mətbəx mebelini Sabunçu rayonu qala Ramanada yerləşən sexdən (0704125382) (0503938563) yaxınlaşaraq zakaz etdim və Bəhrüz müəllimə də ilkin ödəniş kimi 440 manat pul verdim.

Bəhrüz müəllim mənə bunun müqaviləndə nə bir çek yaxud maliyyə sənədi vermədi. 28 oktyabr 2023-cü ildə də "meyvəlidə" Bərdəyə göndərmək məqsədi ilə qəbul edildi, lakin mal göndərən elə bir tələsik situasiya yaratdı ki, mala baxa bilmədim. Mali göndərdim və həmin yerdə 1000 manat da əlavə ödəniş etsəm də, yenə

də hec bir maliyyə sənədi verilmədi. Həmin gün axşam saat 8-in yarı məhsul kəndə çatdı açıb baxanda məhsulun bərbad olduğunu gördüm və dərhal müdiriyyətdə dedim ki, bu, mənim secdiyim mebel deyil. Səhər səxə getdim xahiş etdim ki, yenisini aparsınlar kəndə, o

bərbad halda olanı da geri götürsünlər. Mənim bu tələbimi qəbul etmədilər və heç bir çek də verilmədiyindən pis vəziyyətdə qaldım. Dedim ki, sizdən şikayət

edəcəm, cavab bu oldu ki, get kimə istəyirsən şikayət et, bizə hec kim hec nə deyə bilməz.

29.2023- də 12- cı polis bölməsinə də şikayət ərizəsi yazdım, bölmənin rəisi Yunis məllimin də qəbulunda oldum, xahiş etdim ki, köməklik etsinlər, lakin bu iş

burada vətəndaş olaraq hüquqlarımın pozulduğunu bildirdim.

İndi isə müdür Bəhrüz müəllimə dəfələrlə zəng edirəm açmır, sexdə işləyən digər müdürə dəfələrlə zəng etdiyimi, məhsulun mənim seçdiyim olmadığını, keyfiyyətsiz məhsul olduğunu dediyim halda məhsulu geri qaytarmırlar, halbuki, 1 il şifahi (internetdə yazılıb) zəmanətim vardı. Çox xahiş edirem mənə köməklik edəsiniz. Hazırda mebel Bərdədən Qala Ramanaya, sexə maşında qətilir, maşınla gətirməsi üçün isə 180 manat pul ödəyəcəm. İstehlakçı hüququm pozulub.

Bu ərizəni Sizə yazandan sonra əlavə edərək bildirirəm ki, mebel gətirildi, qarşılıdım, apardım aldığı məhsulə, yararsız mebeli kömək olmadan sexin qapısına boşaltdım. Bəhrüz gəldi, yenə də inadkarlıq edərək, mali qəbul etmədi və bir daha de-

diki get hara, kimə istəyirsən şikayət et, video çəkiliş etdim, sonra getdim polis idarəsinə, mebeli ora qoyduğuma dair ərizə yazdım qoydum. Şikayət etdiyim Dövlət qurumları istehlakçı hüququmu qorumadığı üçün mən məcbur olub belə hərəkət etdim, sadəcə aldanmaq istəmirəm!

Xahiş edirəm hüququmu qoruyasınız, haqlı tələbimi ödəməyən, aldadılaraq mənə satılan mebel geri götürülsün, ödədiyim 1440 manat pul (AZN) və maşına verdiyim 180 manat pul (AZN) mənə geri qaytarılsın, qanunları pozan bu mebel satıcıları barədə isə dövlət orqanlarına və KİV-lərə məlumat verilsin ki, əhali aldadılmasın.

İmza: Z. Həsənova
03.11.2023

Şikayət Ərizəsi

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynova,

Bakı şəhər Nəsimi rayonu M.Mirqasımov 21 ünvanında yaşayan M.Əliyeva tərəfindən

Ərizə

Yazıb sizə bildirirəm ki, 04.10.2023 cü il tarixində Bakı şəhər Nəsimi rayon filialı, Azadlıq 99 ünvanında olan "Karaca" mağazasından 195 manatlıq (AZN) "Kenwood" markalı şirəçəkən maşını nəgd pulla aldım. Lakin evə gətirib şirəçəkəni işlədən zaman onun defekt mal olduğunu gördüm. Belə ki, meyvə doğrayıb çəkən zaman meyvənin kiçik qabıqlarının şirəçəkənin kənarlarından evə sıçradığını gördüm. İşimlə və evdə xəstə evladım olması ilə əlaqədar olaraq şirəçəkəni 14 gün ərzində deyil, 29.10.2023 də "Karaca" mağazasına mənə verilmiş 2 illik zəmanət talonu ilə bərabər apardım aldığı dükana və tələb etdim ki, mal zavod qüsurlu olduğu üçün qüsursuz malla dəyişdirilsin. Lakin mağazadan mənə bildirdilər ki, şirəçəkəni Əhməd Rəcəbli 2\1 ünvanında yerləşən Texnoservise aparım və iradlarımı onlara bildirim. Mən özümle bərabər meyvə Texnoservise apararaq orada şirəçəkəni istifadə etdik və servisin ustası onun hə-

qiqətən də defekt olduğunu bildirdi və bir neçə alıcının narazı qaldığını dedi. 1 gün şirəçəkənin texnoservis-də qalmalı olduğunu bildirdilər.

01.11.2023 cü ildə servisin nümayəndəsi mənə servise yaxınlaşib onların tərtib etdikləri istifadəyə yararlı yazılmış talonla bərabər şirəçəkəni onlardan götürməyimi bildirdilər. İşimlə əlaqədar olaraq onu 03.11.23 cü ildə Texnoservisdən götürüb yenidən "Karaca" mağazasına gəldim. Yolda talona baxdım ki, burada mənə böhtanlar yazılmış, guya ki, mən maşına cızıqlar çəkmişəm! Bunu bilərəkdən servisdə etmişlər ki, günahı mənim boynuma atsınlar! Lakin yenə də burada olan satıcı və satış meneceri Günay

(0773242503) mənə eyni "Kenwood" markalı şirəçəkənin digər yenisini verdilər. Mən onlarla şərt qoydum ki, üstümdə olan meyvə-

ni onlarla bərabər yeni markalı "Kenwood" şirəçəkəninə dəyişdirib onu yararlı və ya yararsız olduğunu bir daha təsdiqləyəm. Şirəni çəkən zaman eynilə, yenə də həmin proseslərin təkrar olduğunu gördülər. Bütün bunlara baxmayaraq, "Karaca" dükanının meneceri və satıcıları (Nəsimi filialının) şirəçəkəni başqa markalı şirəçəkənlə əvəz etməyəcəklərini bildirdilər. Hətta satıcının mənə məsləhəti bu oldu ki, şirəçəkənin kənarlarından çıxan meyvə qırıqlarının qarşısını skoç və ya dəsmal ilə tutmagımı bildirdilər. Dəfələrlə xahiş və

tələb etdim ki, eyni qiymətə digər markalı mallar var ondan versinlər, lakin etmədilər! Məni o həddə çatdırdılar ki şirəçəkən maşını mağazada qoyub ordan kənarlaşdım, servisin yazdığı talonu da alıb saxladılar. Hətta mənə son sözləri bu oldu ki gedin kimə istəyirsiniz şikayət edin, biz belə işləyirik-Günay dedi! Belə görünür ki, "Karaca" dükanlarından əşya almağa gedən alıcı özünü ət, meyvə və.s aparsa da burdakı malların keyfiyyətsizliyini sübut edə bilməyəcək!

Xahiş edirəm mənə bir köməklik edəsiniz. Mənə şirəçəkən lazımdır, evdə xəstə evladım var. "Karaca" mağazasının Nəsimi filialının əlaqə telefonu 077 324 25 03 ilə 04.11.23 tarixində danışdım. Satıcı mənim yenedən defekt olan şirəçəkəni ordan gəlib götürməyimi bildirdi.

Xahiş edirəm mənim İstehlakçı hüququmu qoruyasınız, ya aldığım şirəçəkən maşını keyfiyyətli mala dəyişdirilsin, ya da ödədiyim 195 manat (AZN) məbləğ mənə qaytarılsın. Bu barədə Dövlət orqanlarına və Kütlevi İnformasiya vasitələrinə məlumat verilsin ki əhali aldadılmasın.

İmza: Əliyeva M. 06.11.2023

Birinci yazı

Bu başdan deyim ki, bəzilərinin bunu məqsədli, bəzilərinin isə anlamadan şübhə altına almasına rəğmən 5-ci kolon mövcuddur və o, dövlətin müxtəlif institutlarına və cəmiyyətin az qala bütün təbəqələrinə nüfuz edib. Müasir dövrdə 5-ci kolonun öz klassik sələfindən prinsiplər fərqləri aşağıdakılardır:

XX əsrin 30-cu illərində meydana çıxan klassik 5-ci kolonun əsas vəzifələri "arxa cəbhədə" təxribatlar, diversiyalar, sabotajlar törətməklə, dezinformasiya yaymaqla düşməne xidmət göstərmək idi. Onlar həm də xidmət göstərdikləri düşmən dövlətlərə və ya tərəflərə strateji əhəmiyyətli məlumatlar ötürməklə məşğul idilər.

Müasir 5-ci kolonlar isə dövlətin əsaslarını sarsıtmaq, dövlət institutlarının fəaliyyətini pozmaq, dövlətin inkişafının qarşısını almaq, hibrid müharibənin həyata keçirilməsində rol oynamaq, xalqla hakimiyyət arasında uçurum yaratmaq, xalqın dövlətə inamını sarsıtmaq və nəticədə dövləti qəsb etmək kimi vəzifələri yerinə yetirirlər.

Bir sıra hallarda onların dövlətin bütün resurslarını ələ keçirməsi də müşahidə olunmaqdadır. Gördüyümüz kimi, müasir dövrdə 5-ci kolonlar daha mütəşəkkildir və təkmilləşdirilmiş fəaliyyət həyata keçirməkdədirlər. Bu gün onlar faktiki olaraq xaricdən idarə və koordinasiya olunan hökumət kimi fəaliyyət göstərirlər.

Belə fəaliyyət göstərən müasir 5-ci kolonlar nəzarət etdikləri media və digər ictimai resursların köməyi ilə uzun müddət cəmiyyətin diqqətini məhərdlə öz dağıdıcı fəaliyyətindən yayındırmağa müvəffəq ola bilirlər. Bu məqsədlə də vətənpərvərlik, millətçilik, dinçilik və xarici düşmən amillərindən uğurla istifadə edirlər.

Özü də tək cəmiyyəti aldatmaq üçün deyil, həm də 5-ci kolonları ifşa edənlərin nüfuzdan salınması və susdurulması məqsədilə. Təəssüf ki, Azərbaycan da bütün bu sadalananlardan kənarda qalmayıb. Xüsusilə də ölkənin güc strukturları və özəlliklə də Müdafiə Nazirliyi.

Bu da anlaşılındır, çünki silahlı qüvvələr tək ölkənin daxilində deyil, həm də geosiyasi vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün mühüm alətdir. Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyinin (MN) fəaliyyətinin uzun müddət ictimai nəzarətdən kənarda qalması onun ən çox kriminallaşmış dövlət qu-

rumuna çevrilməsinə şərait yaratmışdır.

Nazirliyin ictimai nəzarətdən kənarda qalması da səbəbsiz olmamışdır. Zaman-zaman bu nazirlikdəki cinayətlərin açılmasına cəhd edənlər ən amansız şəkildə cəzalandırılmışdır.

Qətlindən bir qədər əvvəl Milli Məclisdə MN-dəki korrupsiya faktları haqda danışacağına deyən akademik Ziya Bünyadovun müəmmalı qətli, hərbi əks-kəşfiyyat funksiyasını həyata keçirən Xüsusi İdarənin rəisi, general-mayor Şəmsi Rəhimovun qətli, Hərbi Hava Qüvvələri komandanı, general-leytenant Rail Rzayevin qətli və digər onlarla cinayətlər nəinki açılmamışdır, hətta onların təhqiqatı da qanun və müvafiq tələblər çərçivəsində aparılmamışdır.

xain çətinin daha da güclənməsinə gətirib çıxarmışdır.

MN-nin daxilindəki çətləşmənin diqqətdən kənarda qalmasının və dərinləşməsinin daha iki səbəbi də sovetlər dönməndən miras qalmış anormal " ordunun ictimaiyyət üçün qapalı" prinsipi və "bizim Qarabağ boyda dərdimiz var" tezisinin cinayətkarların öz çirkin məqsədlə-

münasibətləri və müstəqil hakimiyyət qanadlarının olması (daha doğrusu, onların balanslı fəaliyyətinin qarşısının alınması) 5-ci kolonun əlinə oynamışdır və oynamaqdadır.

Bütün bunlar və bir sıra digər amillər uzun müddətə tək qurumun daxilində korrupsioner xain çətinin çiçəklənməsinə deyil, həm də

də isə hərbi prokurorun dəyişdirilməsi nəticəsində hər iki qurumun başına xarici maraqlara xidmət edənlərin (Eldar Mahmudov və Xanlar Vəliyev) gətirilməsi sonrakı mərhələdə MN-dəki 5-ci kolonun açıq fəaliyyətə keçməsinə gətirib çıxarmışdır.

İllər boyu yüzlərlə Azərbaycan hərbiçisinin şərhlənərək həbsxanalara atılması, ölkəsinə və xalqına sadıq zabıtlərin müxtəlif bəhanələrlə sıradan çıxarılması, ordu daxilində pozuculuğun və sabotajın adı hala çevrilməsi Azərbaycan Ordusunun əsaslarının laxladılması, onun Rusiyadan tam asılı vəziyyətə salınması ilə nəticələnmişdir.

Şübhəsiz ki, belə fəaliyyət ölkənin siyasi hakimiyyətinin ən yüksək pillələrində yer almış 5-ci kolon nümayəndələrinin dəstəyi və himayəsi ol-

5-ci kolon mövcuddurmu və mövcuddursa o, necə işləyir?

(Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin nümunəsində)

Nəhayət, gənclərin "Əsgər ölümlərinə etiraz" aksiyasının ardınca aksiyaya təşkilatçıları-

ri üçün istismarı olmuşdur. Nəhayət, ölkədəki total korrupsiya, dövlət idarəetmə

onun "cəzasızlıq sindromuna" yoluxmasına şərait yaratmışdır.

madan mümkün deyildir. Ümumiyyətlə həmin illər ərzində xalq və ölkənin ictimai-siyasi sektoru nəinki xain 5-ci kolondan, hətta orduda baş verən cinayətlərdən belə xəbərsiz olmuşdur.

Harınlamış xain çətinin 2017-ci ildə Tərtər qətlini törətməsi və ardınca da "Əsrin cinayətinin" ifşası baş verməyədi belə heç bu gün də ordudakı 5-ci kolondan danışmaq kimsənin ağına gəlməyəcəkdi və ya belə iddialar ən yaxşı halda gülüşlə qarşılanacaqdı...

Növbəti yazıda: MN-dəki Kadrlar İdarəsi-Katiblik-İşlər İdarəsi üçbucağı kim(lər) tərəfindən və necə koordinasiya olunur. T.M, kimdir və ona güc, müstəsna səhiyyətlər verən nədir? Niyə Kərim Vəliyev Nəcməddin Sadıkov- 2-dir? Bütün nəslə KGB-FSB xidmətində olan Elçin Xəlilov kimdir? Nəcməddin Sadıqova rüşvət verdiyini etiraf edən Namiq Poladov yeni vəzifəyə necə təyin olunub? Zakir Həsənov kimdir: toy generalı yoxsa məhərdlə maskalanmış əsas fiqur? MN-dəki vicdanlı kadrları necə ləkələyirlər? Nəzakət Məmmədova MN-dəki erməniləri niyə yanlış tərəfdə göstərdi? və s.

Tutduğu BAYRAQ bəlli, öldüyü TORPAQ bəlli

Natiq Qasimov - gerçək Milli Qəhrəman!

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adı hələ kağızda gerçəkləşməyən Milli Qəhrəman Natiq Qasimovun igidliyi Sovet İttifaqı Qəhrəmanı Mehdi Hüseynzadənin filməndən bildiyimizlə oxşardır. Mehdi Hüseynzadə də faşizmə qarşı vuruşub, Natiq Qasimov da. "Uzaq sahillərdə" filmində Mixaylo dinc sakinlərə görə, doğma yurddakı Natiq bəy Xocalı girovlarının ölümlərinin qarşısını almaq üçün "təslim olur". M. Hüseynzadə haqqında da "satqın" şayiələri yayılıb, N. Qasimov haqqında da. Sovet DTK-sı (Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi) igid partizan Mehdi Hüseynzadənin 1944-cü ildəki ölümündən 13 il sonra onun qəhrəmanlığını müəyyən edib və ehtəmin 1957-ci ildə o, Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görüldü. Deyilənə görə, mərhum prezident Heydər Əliyev Mehdi Hüseynzadənin təmiz adını aşkarlamaqda önəmli iş görüb. Natiq Qasimovun qəhrəmanlığını ehtə Azərbaycan Bayrağı ilə Xocalı girovlarına "təslim olduğu" ildə xarici jurnalistlərin foto-kameraları üzə çıxarıb. Di gəl, 31 ildir layiq olduğu Milli Qəhrəman adı rəsmiləşdirilmir. Mehdi ölümlə "salamlaşanda" 26 yaşında, Natiq 21 yaşında olub.

Adı rəsmiləşdirildi, rəsmiləşdirilmədi, Natiq Qasimov gerçək Milli Qəhrəman kimi tanınır. Niyə də tanınmasın? Əlində, başı üstündə tutduğu BAYRAQ bəlli, uğrunda öldüyü TORPAQ bəlli. Ölümü ilə ölümdən qurtardığı GIROV XOCALI(LAR) bəlli. Kim deyə bilər, Natiqin igidliyi tanınmır. O bir igid, gerçək Milli Qəhrəman!

Məğrur Bədəlsoy

nın şərhlənərək həbsə atılması MN-də kök salmış kriminal

sisteminə dərinləndən nüfuz etmiş regional qəbilə-tayfa

Nəhayət, 2004-cü ildə MTN rəhbərliyinin, 2005-ci il-

Ərəstun Oruçlu

Son günlərin ən çox diqqətə çatdırılan "diqqət və qayğısı" Qarabağ savaşı veteranlarına ayrılan 80 manatın artırılması "mexanizmi" ilə bağlıdır. Gerçəkdə bu mövzu spekulyasiya predmetinə çevrilib. Hətta "sosial-iqtisadi" deputatlar bu 80 manatın kommunal xidmətlərə görə ödənilən sosial müavinət olduğunu, artan xidmət haqlarına uyğun arta biləcəyini topluma sırıyırlar. Halbuki 80 manat- Qarabağ savaşı veteranlarına verilən Prezident təqaüdüdür, kommunal xidmətlərə görə sosial müavinət deyil.

2019-cu ilin aprelinə kimi işləməyən, əmək pensiyaçısı olmayan müharibə veteranlarına kommunal xidmətlərə görə sosial müavinət ayrılırdı. Prezident 15.04.2019-cu il tarixli "Müharibə veteranlarına Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdünün təsis edilməsi" haqqında fərman imzalayıb və təqaüdün aylıq məbləği 80 manat müəyyən edib. Fərmanla müəyyən edilib ki, Prezident təqaüdü 2019-cu ilin aprelin 1-dək kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlərə görə sosial müavinət alanlara həmin

80 manat - savaş veteranlarına Prezident təqaüdüdür ...

Prezident aktları, qanunlar mənimsəmə
amacı ilə yanlış izah və tətbiq olunur

müavinətin ƏVƏZİNƏ, əmək pensiyası alan və döyüşən ordunun tərkibində iştirak etmiş müharibə iştirakçılarına (Böyük Vətən müharibəsi iştirakçıları istisna olmaqla) onların təqaüdləri 4-5 dəfə çox olduğuna görə- M.B.), habelə döyüş əməliyyatı aparılan ölkədə hərbi xidmət borcunu yerinə yetirmiş hərbi qulluqçulara əmək pensiyasının siqorta hissəsinə əlavə əvəzi-

nə verilir; dövlət büdcəsində ƏƏSMN-ə nəzərdə tutulmuş xərclər hesabına həmin nazirlik tərəfindən ödənilir. Yeni 2019-cu il aprelin 1-dən qüvvəyə minən 80 manatlıq təqaüdün məbləğinin artırılmasını yalnız Prezident qərarı ala bilər. Nədən fərman onun fərmanıdır, artırılıb-azaltmaq da onun müstəsna səlahiyyətindədir. Kiminsə bu bərdə spekulyasiya-manipulya-

siya etməsi savaş veteranlarının başını nağıllarla qatmaqdan özge bir şey deyil.

Qarabağ savaşı əlillərinə Prezidentin 26.01.2001 tarixli fərmanla ayırdığı kommunal, nəqliyyat və digər xidmətlər əvəzi 26 manatlıq aylıq müavinətin məbləği isə 22 ildir dəyişməz qalıb. Pensiya orqanı fərmanı cibinə uyğun izah və tətbiq edib qazi- əlillərin müavinətini yeyir. Cibə uyğun izaha baxın, guya Prezident 22 il qabaq savaş əlillərinə kommunal xidmətlərə görə sosial müavinət müəyyən edib. Halbuki 22 il qabaq, ümumiyyətlə, "sosial müavinət" anlayışı yox idi, "sosial pensiya" dövriyyə-də idi. Və Prezidentin 26.12.2001 tarixli fərmanında sosial pensiyaçılara 6 manat müavinət ayrılması doğrulanıb. Sosial müdafiə orqanlarının mənimsəmə məntiqindən

belə çıxır ki, Prezident sosial pensiyaçılara 6 manat sosial müavinət müəyyən edib?! Biz hələ digər qərəzli məntiqləri demirik. Sadəcə, onu deyirik ki, Maliyyə Nazirliyi 17.01.2017 tarixli arayışla bildirib ki, Qarabağ əlillərinə ayrılan 26 manatın verilməsi davam edir, pensiyanın siqorta hissəsinə əlavə edildiyindən "görsənir". Baxın, Maliyyə Nazirliyi 26 manatın verildiyini, DSMF-in pensiya verməli olanları isə 26 manatı "sosial müavinət" kimi qəbul edib, əmək pensiyasına əlavə etməyin mümkünsüz olduğunu rəsmi məktublarla bildirirlər.

Prezident aktlarının, qanunların bilərəkdən yanlış izah və tətbiq edil(mə)məsi savaş əlillərinin cibinə ziyan olsa da, qeyri-rəsmi "təfsirçilərin" cibini doldurur. Qanunların düzgün tətbiq edilməsini təmin etməli olan prokurorluq, digər nəzarətədi orqanların "nəzarəti" isə qazilərin haqqından pay almaqla susmaqdan ibarətdir. Hamısı yeyintidə ortaqdır, şübhəlidir, susmaq "hüquqları" qanunla qorunur.

Məğrur Bədəloy

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi 1-ci dərəcəli qaziyə qarşı dələduzluq edir

Aytən Orucadə, Cahangir Yusifov, Rəşid Səmədov üçlüyünün cinayətkar saxtılığı

Bakı İnzibati Məhkəməsinin hakimi Bəhlül Cəlalovun cavabdeh DSMF-in Xüsusi Şərtlərlə Təyinat üzrə Mərkəzi Filialının rüsvəti ilə 1-ci dərəcəli Qarabağ qazisinin məhkəmə təminatı hüququna qadağa qoymasından, qazi xəstəxanada yatarkən yardım göstərmədən, vəkil ayırmadan, iclası ertələmədən iki qərar qəbul edərək, həm hüquqi yardımdan, həm də çəkişmə prinsipinin təmin edilməsində imtinasından media bilgi yayıb. Qərardan apellyasiya şikayəti verən qazinin hüququnu yuxarı instansiyada tanımayıb. 30.10.2023-cü ildə məhkəməyə xəstəxanada müalicədə olduğunu bildiren iddiaçının bildirməsinə də baxılmayıb. Sədri Ayten Orucadə olan Cahangir Yusifov və Rəşid Səmədovdan ibarət apellyasiya üçlüyü əlil-qazi xəstəxanada olanda, xəbərdarlıq etmədən 01.11.2023 tarixli saxta iclas keçirib və birinci instansiyada olduğu kimi iddianın mümkün sayılmaması haqqında qərardan qəbul etdiyi bərdə şəxsi kabinetdə məlumat yerləşdirib. Amma

qərardan ən gec beş günə kabinetdə yerləşdirilməli olduğu halda hələ də qanunun tələbinə əməl edilməyib.

13.11.2023-cü ildə iki gündür stasionar müalicədən həkim nəzarətinə buraxılan 1-ci dərəcəli Qarabağ qazisi şəxsi kabinetdən epikrizi və məhkəmə tərkibinə etirazı təqdim edib. Qərardan 12 gündür kabinetdə yerləşdirilmədiyindən şikayət anında "təmin edilib". Necə? Cinayətkar saxtılıqla! Sən demə, məhkəmə "elektron məhkəmə" informasiya sistemində "barmaq" edib bilirmiş. Cinayətkar saxtılığa baxın, qazi şəxsi kabinetinə 13.11.2023-də sənədlərlə etiraz təqdim edib və anında bu tarixdən qabağa 01.11.2023 tarixli 4 qərardan və iki məhkəmə bildirişi yerləşdirilib. Saxtılıq, özü də cinayətkar saxtılıq, dələduzluq deyilməyib?

Məhkəmə Hüquq Şurasından qabaq texniki işlərə cavabdeh olan Ədliyyə Nazirliyi bu saxtılığa hüquqi qiymət verməyə borcludur. İclas bərdə bildiriş verilməməsi bir yana, hələ üstəlik bir gündə 4 (?) qərardan qəbul edilməsi və

onların da 12 gün qabağa saxtılıqla şəxsi kabinetdə yerləşdirilməsi yuxarı instansiyanın dələduzluğundan, insan hüquqlarına sayğısızlığından, məhkəmənin adına ləkə salmasından soraq verir. Belə məhkəmə hüquq sistemi ilə heç Ali Məhkəməyə də "getmək" olmur, nə vəkil ayrılır, nə də vəkilsiz şikayətə baxılır. Qarşı yan- DSMF-in pensiya orqanı öz tərkibində qanunsuz fəaliyyətə cəlb etdiyi bütöv 39 sayılı vəkili bürosu (vəkil Emil İsgəndərli) ilə təmsil olunub. Amma qazinin şikayətinə qanunda nəzərdə tutulmayan etirazı aparıcı mütəxəssis Rüstəm Şikarlı və departament müdiri, vəkili Yega-

nə Məmmədova imzalayıb. Özü də uyğun etibarnamə olmadan. Belədə hansı hüquq bərabərliyindən söhbət gedə bilər? Həmin qanun və məhkəmə qarşısında hüquq bərabərliyi prinsipinə baxın, bir yanda 1-ci dərəcəli Qarabağ qazisi yalnız kimi tək, özü də xəstəxanada, qarşı yanda 30 nəfərlik vəkili-məmur bürosu! Etibarnamələri də topdan! Heç birinin də prosessual hüquq qabiliyyəti yoxdur! Axı cavabdeh- DSMF-in pensiya orqanıdır, məhkəmə orqanı, vəkili orqanı deyil! Vəkili bürosu dövlət orqanının tərkibində necə fəaliyyət göstərə bilər? İnanmırsınız, baxın, birinci rekvizitlər – hər iki qurum 39

sayılı vəkili bürosu, DSMF-in məhkəmə mübahisələri filialı eyni telefonlu (0125250624) eyni ünvanda yerləşir. 39 sayılı vəkili bürosunun da, məhkəmə filialının da rəhbəri vəkili Abuzər Mütəllibov, departament müdiri vəkili Roman İsmayılovdur. Bunu məhkəməyə təqdim edilən 30 nəfərə (?) bir illiyinə verilən "topdan" etibarnamə doğrulayır. Bu 30 nəfər də heç bir məhdudiyət qoyulmadan kefləri istəyəndə istənilən işə çıxıb, qazilərin sosial təminat və məhkəmə təminatı, hüquqi yardım hüququna qadağa qoyurlar. Sözsüz ki, məhkəmənin də payı çatır. Yoxsa, boşuna qazilərə qarşı dövlət orqanına əlavə vəkili xidməti göstərməz! (?)

İndi söz Məhkəmə Hüquq Şurasında, insan hüquqları üzrə müvəkkildə, bir də vicdandır. Vicdansızlığa susacaqlarmı? Yaşaya bilsək, görürük.

P.S Qarşı tərəfin də fikirlərini dinləməyə hazırıq

M.Bədəloy

İcbari Tibbi Sığorta (İTS) sisteminin tətbiqini Azərbaycan səhiyyəsinin ən müstəqil addımı saymaq olardı... Olardı, əgər bu sistemi idarə edənlərin işi qeyri-peşəkarlıqdan, niyyətləri isə daha çox para qazanmaq, qohum-əqrəbənin, dost-tanışının cibini doldurmaq ehtirasından sığortalansaydı...

Dünya bu sistemə 19-cu əsrin sonlarından keçmişdi, biz 21-ci əsrə güclə çatdırdıq. İndi də bu boyda dünya təcrübəsi, dövlətin dəstəyi gözlənilən nəticəni vermir ki, vermir...

İcbari sığortanın əsas amalı vətəndaşların rifahı, sağlamlığıdır. Əbəs yerə İTS-ə "insan kapitalına qoyulan investisiya" demirlər. O insan kapitalı ki, Prezident İlham Əliyev onu "Azərbaycan dövlətinin əsas strategiyalarından biri" adlandırır. Bu baxımdan İTS dövlətin səhiyyə strategiyasının ana xəttidir.

Bəs görəsən, bu ana xəttə niyə xeyli "bala xətlər" qoşulub? Niyə bu qədar qarmaqarışlıq, neqativ mənzərə yarandı?

İTS niyə özünü doğrultmur?

Öncə, İTS-nin əsasında duran başlıca məqsədlərə diqqət yetirək:

1. *Səhiyyə xidmətlərinin, səhiyyə infrastrukturunun yaxşılaşdırılması,*

2. *Xidmətin keyfiyyətinin artırılması,*

3. *İnsan kapitalının, həyat şəraitinin yaxşılaşdırılmasına sərf olunan xərclərin daha sistemli, ehtiyac üzrə daha səmərəli və sosial təbəqələri adalatlı şəkildə əhatə etməklə təmin edilməsi.*

Yeni bu sistem daxil olan ödənişlər əsasında vahid büdcə formalaşdırmalı, əhalinin tibbi xidmətlər üzrə ehtiyacalarını ödəməlidir. Amma real mənzərə tamamilə başqadır. Sanki əhalinin tibbi xidmətlər üzrə ehtiyacı deyil, səhiyyəni yönəldən şəxslərin öz ehtiyacları, amalları daha prioritet məsələdir.

Bu gün İTS-lə bağlı vətəndaşın üzləşdiyi əsas problem normal müayinə və ya müalicə üçün təyinat almaqla bağlıdır. Sistem elə qurulub ki, pasiyent öz istədiyi yere deyil, qeydiyyatda olduğu poliklinikanın yönləndirdiyi həkimə getməlidir. O həkim kimdir, öz sahəsində peşəkardır mı, həmin xəstəxanada şərait müalicəyə imkan verirmi? Pasiyent öz sağlamlığı ilə yanaşı, psixoloji gərginlik yaradan suallarla baş-başa buraxılır. Ya sən tövsiyə olunan xəstəxanaya (həkim) seçməlisən, ya da sığorta hüququndan istifadə etməməli, özəl klinikalara üz tutmalısən... Necə deyirlər, yesən də budur, ye-

məsən də...

Sığorta pulunu ödəyən adam niyə seçim hüququndan məhrum edilməlidir? Hamıya məlumdur ki, dövlət xəstəxanalarındakı vəziyyət ürəkəçən deyil, istər maddi-texniki bazaları, istərsə də xidmət səviyyələri çox aşağıdır. Deməli, insanların məhz həmin xəstəxanalara yönləndirilməsində məqsəd təəssüf ki, heç də onları yüksək səviyyədə müayinə və müalicə ilə təmin etmək deyil... Adama deyirlər ki, heç olmasa, dövlət xəstəxanalarını əvvəlki şünelindən çıxart, inamı bərpa et, insanlarda əminlik yarat, sonra camaatı ora getməyə məcbur elə!

Bu sistemə rəhbərlik edənlər hansı qanun, hansı təcrübə, hansı məntiqlə hesab edirlər ki, hansısa tibbi xidmət dövlət xəstəxanasında varsa, pasiyent özəl klinikaya gön-

maq məsələsi yoxdur. Azərbaycan başqa dünyanın heç bir yerində xəstəyə demirlər ki, bu xidmət, bu əməliyyat dövlət xəstəxanalarında var, yalnız ora göndəriş veririk. Bu, təkcə insan haqlarının pozulması deyil, həm də ölkədə tibb müəssisələri arasında rəqabət mühitinin yerlə-yek-

amma "anju" diskini vermirlər. "Bizim kardiocərrah var, o edəcək, pulu da sığorta ödəyir" - deyər canının hayında olan şəxsi naəlac qoyur, inandırır, öz istədikləri həkimini seçməyə məcbur edirlər.

İTS və TƏBİB belə klinikalarda "anju" və əməliyyat edən həkimləri necə seçir, necə

sı, Əjdər Məlikov adına 6 saylı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasında köhnə və yararsız cihazlar, uzun-uzadı növbələr, səhv analiz və müayinə cavabları barədə azmi şikayətlər eşitmişik? Niyə insanlarımız bu yerlərin ümidinə buraxılmaldır?

Bu inhisarçı yanaşma eyni zamanda peşəkar tibbi xidmət göstərən özəl klinikaları çökdürür. Artıq bir neçə klinikanın satılması, borclanması xəbərlərini yaymışıq - RDM, "Avrasiya" və s. Özəl klinika rəhbərləri, menecerləri az qala İTS-dən xəstə dilənirlər.

Məlumdur ki, ən yaxşı uzman həkimlər bu gün xəstə üzünə həsrət buraxılan özəl klinikalarda çalışırlar. Həmin klinikalar isə pasiyentlərin sayı azaldığına görə yüksək maaş tələb edən mütəxəssisləri saxlamaq üçün qiymətləri

İcbari Tibbi Sığortaya təcili "müalicə" lazımdır

Milyonlar yuyulur, klinikalar çökdürülür, insanlar isə...

dərilə bilməz?

Dövlət xəstəxanalarında real vəziyyətin necə olduğunu anlamaq üçün elə bu yaxınlarda Respublika Neyrocərrahiyyə Xəstəxanasında baş nəyihəsi MRT olunan bir xəstənin hekayəsini xatırlatmaq kifayətdir. Dağınıq skleroz şübhəsi olan xəstənin MRT müayinəsindən nəticələrini heç kim oxuya bilmir. Bu səbəbdən də özəl xəstəxana yenicədən MRT müayinəsi təyin etməyə məcbur olur. Bəlkə də bunun qəsdən edildiyini düşünmək olardı. Amma ilk MRT-nin nəticələri Türkiyəyə də göndərilir və oradan da eyni cavab alınır: Heç nə görünmür, heç nə anlaşılmır. Xəstə məcbur qalıb eyni müayinədən Sabunçu Xəstəxanasında keçməli olur. Çünki ona dövlət xəstəxanaları içərisində nisbətən daha yeni MRT aparatının burada olduğu deyilir. Ancaq dəhşət burasındadır ki, buranın cavabları da xəstənin həkimini qane etmir... Beynində problem olan epilepsiyalı xəstə üçüncü dəfə özəl xəstəxanada MRT-dən keçmək məcburiyyətində qalır. Niyə İTS-dən faydalanmaq istəyən insanlarımız bu cür məşəqqətlərə qatlanmalıdır? Biz bu sistemi qabaqcıl ölkələrdən götürmüşüksə, niyə onların təcrübəsindən yararlanmırıq? Axı onların təcrübəsində pasiyentə seçim imkanı tanıma-

san edilməsi deməkdir!

Bahalaşma və iqtisadi çöküş bir tərəfdən, İTS digər tərəfdən qısa zamanda özəl klinikaların fəaliyyətinə ciddi zərbə vurub. Bu proses özəl klinikalarda müxtəlif tibbi xidmətlərin bahalaşmasına da səbəb olub. İTS siyahısına az qala ölkədəki bütün özəl klinikaları daxil edib və bunu hər dəfə bəh-bəhlə car çəkir. Halbuki realda vəziyyət tamamilə fərqlidir. Pasiyentlər yalnız dövlətə və müayinə insanlara yaxın - əməkdaşlıqları olan (maraqları olan) klinikalara göndərilir. Qəribədir, həmin özəl klinikalar hamısı qaydayla seçilib? Məsələn, ölkənin tanınmış, maddi-texniki imkanlar ı, peşəkar həkimləri ilə məşhur olan klinikaları qala-qala, xəstələri tanımayan klinikalara göndərilməkdə məqsəd nədir? Tanışlıq, tapşırıq, yoxsa yüksək faiz? Belə çıxır, TƏBİB, Səhiyyə Nazirliyi və İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi ölkənin tibbi sığorta büdcəsini özlərinə yönəltmək üçün xəstə axınına nüfuzlu özəl klinikalara buraxmır.

Məsələn, Akademik C. Abdullayev adına Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutunda "anju" olmaması bir ayıb, ağır infarkt xəstəsinin "Kəpəz" və bu kimi klinikalara yönləndirilməsi başqa bir ayıb. Xəstəyə deyilir ki, damarına stent qoyulmalıdır. O da razılaşmayıb başqa həkimə getmək istəyir,

dəyərləndirir, bütün bunlara kim zəmanət verir? Bütün bunların fonunda isə milyonlarla manatlıq avadanlığı və ən yaxşı kardiocərrahları olan Ürək Mərkəzi (RDM-in nəzdində olan) bomboş qalıb, yalnız pulunu ödəyən xəstələri qəbul edə bilir.

Ürək əməliyyatının 9-10 min manat olduğunu nəzərə alsaq, hər xəstədən yalnız bir klinika, bir neçə həkimin qazanması kimə sərf edir?

Məhz bu anormal ayrı-seçkilik, monopolist sistemin nəticəsidir ki, ölkənin hətta qismən dövlətə bağlı Tədris Cərrahiyyə, Tədris Terapevtik klinikalarının palataları və MRT-ləri də boş qalır. Halbuki digər zəif yerlərdə insanlar aylarla MRT, KT, angiografiya növbəsi gözləyir.

Nərimanov Tibb Mərkəzi və Elmi Tədqiqat Cərrahiyyə Mərkəzində xəstələr üst-üstə yığılıb, dezinfeksiya etməyə macal tapılmayan zondlarla endoskopik müayinə olunurlar. Tam bir xəstəlik, yoluxma mənbələridir bu kabinetlər. Hələ həkimlərin canına cin girmiş kimi gözləri bərələ-bərələ xəstələrə çımxırmaqları və deyine-deyine xidmət göstərmələrini demirik...

Tualeti həkim otağına, adi palataları VIP (ödənişli) palatalara çevrilən Elmi-Tədqiqat Kardiologiya İnstitutu, Respublika Klinik Xəstəxanası, 3 saylı Şəhər Klinik Xəstəxana-

qaldırmağa məcbur olur. Bu cür davam etsə, peşəkar həkimlərin çoxu başqa ölkələrə gedəcək. Çünki bu həkimlərin "Semaşko" və "Respublikanski" kimi yerlərdə, xəstəxana bir tərəfə, oradakı direktor və baş həkimlərin rəhbərliyi altında işləmələri real görünür. Ən azı ona görə ki, sığorta ağır, mürəkkəb cərrahiyyə əməliyyatlarına görə qəpik-quruş verir. Onu almaq üçün də aylarla gözləmək lazım gəlir... İyun ayının pulu sentyabrda ödənilib, sentyabrın ödənişləri isə yanvarda verilecək.

Dərdimiz heç də əsasən məmur və oliqarxlara bağlı olan özəl klinikaların bağlanması deyil. Bizi ən çox narahat edən bu vəhşi rəqabətin insanlarımızın lazımı tibbi xidmət almasına mane olmasıdır. Məsələn, gözümdə problem olan, uzun müddət müalicə alan pasiyent öz həkiminin yanına getmək, gözüne həyatı vacib olan iynəni vurdurmaq üçün İTS-ə müraciət etdikdə, mütləq "yox" cavabı alır. Ona deyilir ki, bu xidmət Mərkəzi Neftçilər Xəstəxanasında filan həkim tərəfindən həyata keçirilir. Məlum olur ki, həmin həkim bu müalicə üzrə mütəxəssis deyil. Uşaq göz həkimidir və ya sadəcə yeni müalicələrdən xəbəri olmayan kiminsə tanış olan oftalmoloqdur.

Ardı səh.12-də

İcbari Tibbi Sığortaya təcili "müalicə" lazımdır

Əvvəli səh.11-də

Və yaxud endoprotez üçün sığortaya müraciət edən pasiyenti Travmatologiya İnstitutuna yönləndirirlər. Xəstə araşdırıldıqda görünür ki, həmin xəstəxanadakı həkimin bu sahədə dəmək olar, heç bir təcrübəsi yoxdur.

İnsanlarımız özlərini təcrübə dovşanı kimi hiss edir. Adam illərdi hardasa müalicə olunursa, sən onu hansı haqla başqa yere, təcrübəsi olmayan həkimə yönləndirə bilərsən? İşin ən təhlükəli tərəfi budur ki, xəstə məcbur olub həkimini dəyişir və yaxşı nəticə əldə edə bilmirsə, pul ödəyib əvvəlki həkiminin yanına getmək şansını da itirir. Çünki dövletdə və ya qon-darma özəl xəstəxanada düzgün olunmayan müalicənin nə-ticəsində xəstə ağırlaşır, sonra həkim həmin xəstəyə yaxın durmur. Dursa belə, 10 manatlıq iş ona 100 manata başa gəlir. Beləliklə, pasiyentə həm sağlamlıq, həm vaxt, həm də pul sarıdan zərbə dəyir.

Bir balaca araşdırılsa, aydın olar ki, sığorta ilə əməliyyat olunan xəstələrin çoxu özəl xəstəxanalara təkrar, ikinci əməliyyata gedirlər. Bunun bir səbəbi də sığorta ilə olunan əməliyyatlarda ucuz vasitələrdən istifadədir. Məsələn, göz linzaları ucuz Hindistan markaları olur. Endoprotezlər də onun kimi. Həkimlər özləri xəstəyə təklif edir ki, bir az pul ödə, sənə Amerikanın implantını, linzasını qoyaq.

İTS ilə əməliyyat olan neçə xəstənin implantı tutmayıb, gözü uğursuz olub...

Yeri gəlmişkən, onu da qeyd etmək ki, doğuş məsələsi daha qəlizdir. Doğuş, qeysəriyyəni pasiyenti təqib edən həkim etməlidir. Təqib edən ginekoloq-cərrah özəldə işləyirsə, o artıq İTS-dən istifadə edə bilməyəcək

İTS niyə ancaq Bakıdadır?

İTS-də əsas istiqamətlərdən biri də regionlarla bağlıdır. Cəmiyyəti inandırmağa çalışırlar ki, regionlarda tibb müəssisələrinin dünya standartlarına uyğun şəkildə inkişaf etdirilməsi orada yaşayan insanların tibbi xidmət almaq məqsədi ilə böyük şəhərlərə axını azaldacaq.

İTS yığımlarının "tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması", "tibb müəssisələrinin infrastrukturunun yaxşılaşdırılması", "tibbi avadanlıqların yeni texnologiyalara uyğun olaraq yenilənməsi", "tibbi personalın dünya standartlarına uyğun maari-fləndirilməsi" kimi tədbirlərinə xərclənməsinin də vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin artırılmasına səbəb olacağını deyirdilər. Amma nə baş verdi? Düzdür, bu sistemə keçiddən sonra region insanları sürətlə xəstəxanalara axışdılar. Bəlkə ömründə bir dəfə də həkim qəbuluna getməyən insanlar, lazım oldu-olmadı, bütün müayinələrdən keçməyə başladı, hətta MRT, KT olunmaq üçün növbələrə düzüldülər. Amma bu, heç də həmin şəxslərin keyfiyyətli müayinə və müalicə olunması anlamına gəlmir. Çünki regionlardakı döv-lət xəstəxanalarında tibbi avadanlıqlar əksərən köhnə, sıradan çıxmış vəziyyətdədir. O avadanlıqların yenilənməsi ilə bağlı addımlar isə kifayət etmir. Mütəxəssislərə gəlincə, regionlarda həkim çatışmazlığı problemini hər kəs bilir. Həmin cırılmış uşaqlığını tikməyə peşəkar ginekoloq-cərrah yox, infarkt olmuş xəstəni çox tərpətmədən aparıb anju etdirib, tıxanmış damarını açan yox, xəstələri daşımağa ambulans yox. Qanaxması olan xəstə maşının və ya "Qazel" in arxasında can verə-verə o rayon, bu rayon gəzdirilir, axırda da yaxınlarına "Bakıya aparın, burda qalsa, öləcək" deyilir.

Bütün bunlara görə ki, Bakıdakı istənilən dövlət xəstəxanasını rayon sakinləri doldurublar, insan əlindən tərpənmək olmur. Bakıda qeydiyyatda olanlar isə günlərlə USM, endoskopist, MRT qapısında gözləyirlər ki, Ucardan, Yevlaxdan gələn ağır xəstə, bəzi hallarda imtiyazlı şəxs - şəhid ailəsi üzvü, qazi və əlillər müayinə olunub getsinlər, sıra bunlara çatsın. Sən gözlə, canı ağrıyan sırası vətəndaş!

Regionlarda tibb müəssisələrinin dünya standartlarına çatdırılması üçün hər il dövlət büdcəsindən, indi də İTS fondundan milyardlar xərclənir. Bəs nəticə? 2-3 ildən bir işdən çıxarılan və yeyinti üstündə cəza alan, cinayət işi açılan baş həkimlər və direktorların xəbərlərini oxuyuruq. Sonradan həmin kadrların ölkənin digər xəstəxana və mərkəzlərinə rəhbər təyin olunması da "unikal" çıxış yoludur.

Vəziyyətdən çıxış yolu isə asan deyil.

Çox da mürəkkəb olmayan əməliyyatlar və müayinələr yə-nə də Bakının ümidinə qalıb. Bakı isə bu eybəcər, girdablarla dolu mənərəni yarananların ümidinə...(BakuPost)

Böyük Zəfərin 3-cü il-dönümündə Prezidentin 7 noyabr 2023-cü il tarixli fərmanları ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbi qulluqçularının vəzifə maaşları 20 faiz artırılıb. Sevin-diricidir, hərbiçilərimizin halal haqqıdır. Bir yandan fərmanın bu ildən hərbi qulluqçu qazi-əil, şəhidlərə absurd qərarla-əil-şəhidlərin dövlətə məcburi sığorta haqqı ödəməməsi əsası ilə şamil edilməməsi, ən azı, anlaşılmalı deyil. Absurdluğa baxın, hərbi xidmətdən əlilliyə gö-

Konstitusiyaya Məhkəməsi (KM) Plenumunun 15.05.2020-ci il tarixli Qərarı təşkil edir. "Sosial hökumət" "Əmək pensiyaları haqqında" qanununun 1-ci maddəsində mötərizə içində vurğulanan "sonrakı artımlar"ın şərh edilməsini istəyib, Plenum da NK-nın istəyinə uyğun olaraq hərbiçilərin, qazi-şəhidlərin pensiyalarının sonradan artırılmasını sosial müdafiə, sığorta prinsipinə- sığorta haqqı- "qan-haqqı" ödəmədən "qanpulu"-sığorta ödənişi almağa zidd

nrakı artımlardan əlini üz. Niyə? Dövlətə məcburi sığorta haqqı ödənilmir!(?) Bəyəm hərbi qulluqçuların sığortaçısı elə dövlət deyil? Ortaqlıq 30-40 min civarında olan hərbi qulluqçu əil, şəhidlərə bu maddeni tətbiq etməmək dövləti çoxmu ziyana salar?

Böyük Zəfərin 3-cü il-dönümüdür. Bu böyük bayramla bağlı hökumət hardasa ağac əkir, hardasa ev tikir... Dövlət başçısı Ali Baş Komandanı olduğu Silahlı Qüvvələrin təminatını artırır.

Dövlət şəhidə "qanpulu" ödəməlidir, yoxsa şəhid dövlətə?

rə pensiyaya buraxılan qazidən, canını dövlətə qurban verən şəhid-dən dövlət məcburi sığorta haqqı- "qan-haqqı" tələb edir !(?) Dövlət şəhidə "qanpulu" verməlidir, yoxsa, şəhid dövlətə? Şəhid dövlətə qanını verib, indi bu qanın pulunu da şəhiddən, pensiyasından tuturlar? Belə sosial siyaset olar?

Qazi-şəhidlərə bu təminatdan üç ildir heç nə düşür. (05.11.2022-ci il tarixli qanun Konstitusiyaya zidd olaraq gəriy- Prezidentin bir il qabaqkı 23.12.2021-ci il tarixli hərbiçilərin təminatının artırılması haqqında akta şamil edildiyindən təminatlılığın yaşı üç ildir).

06.02.2006-cı il tarixli "Əmək pensiyaları haqqında" qanununun 29.2 maddəsinə görə, qazi, əil, şəhidlərin xidmətdə tutduqları vəzifələr üzrə əmək-haqqı- təminat xərcliyi artırıldıqda pensiyaları bu artıma uyğun yenidən hesablanır(dı). Böyük Zəfərin 2-ci ildönümündə - 05.11.2022-ci ildə bu maddə ləğv edildiyindən hərbiçilərin təminat xərcliyinin artırılması savaşı əlillərinin, şəhid ailələrinin pensiyalarının artımına gətirmir. Qazi, şəhid ailələrinə bu "diqqət və qayğı"nın "hüquqi əsasını" Nazirlər Kabinetinin sorğusu ilə

sayıb. Düzdür, KM Plenumunun sözügedən qərarında "Əmək pensiyaları haqqında" qanununun 20.14 maddəsi əsasında pensiya alanlardan, yeni yaşa görə pensiyaçı hərbi qulluqçulardan söhbət gedir, amma 05.11.2022-ci il tarixli "Əmək pensiyaları haqqında" qanuna edilən dəyişiklik əil-şəhid ailələrini də bu "diqqət və qayğı-dan" qırağa qoymayıb. Qanun-dakı "sonrakı artımlar" ifadəsi "pensiyaya çıxan günədək olan artımlar" ilə əvəz olunub, 29.2 maddəsi isə ləğv olunub. Dövlətin "diqqət və qayğı"na baxın, əil, şəhid olana kimi- pensiyaya çıxana kimi nə aldın-aldın, so-

Fikrimizcə, dövlət (həkimiyəti) "Əmək pensiyaları haqqında" qanununun 05.11.2022-ci il tarixli qanunla ləğv edilən 29.2 maddəsinin qazi-şəhidlərə ilgide bərpası haqqında fikirləşməlidir. Ən azı, şəhidin dövlətə məcburi sığorta haqqı, əldə deyildiyi kimi, qan-haqqı ödəməsi mümkünsüzlüyünü Milli Məclisin 120 deputatı fikirləşə bilmir?

Fikirləşmək gərəkdir, nədən şəhidlərin gəliri, dolanışığı yalnız qanlarından çıxır. Müqəddəs şəhid qanından haqq tələb etmək QAZI DÖVLƏTə yaraşar?

Məğrur Bədəsoy

Tikintilərin dövlət reyestrinə daxil edilməsi qaydası müəyyənləşib

Nazirlər Kabineti bununla bağlı "Tikintilərin Dövlət reyestrinə daxil edilən məlumatların tərkibi, həmin məlumatların təqdim edilməsi və reyestrin aparılması Qaydaları"nda dəyişiklik edib.

Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı qərar imzalayıb.

Dəyişikliyə əsasən, uçot məqsədilə Reyestrə daxil edilən məlumatların tərkibi və reyestrə daxil edilməsi qaydası müəyyənləşib.

Beləliklə, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin tabeliyində olan Ərazi Tikinti-Planlaşdırma Mərkəzi aşağıdakı məlumatları uçot məqsədilə Reyestrə təqdim edir:

- qeyri-yaşayış binasının sifarişçisinin (sahibinin) adı;
- qeyri-yaşayış binasının ünvanı (olduqda); 4-1.1.3. tikinti layihəsinin memarlıq-planlaşdırma bölməsi;
- qeyri-yaşayış binasının əsas texniki göstəriciləri (faktiki);
- qeyri-yaşayış binasının döngə nöqtələrinin koordinatları;
- qeyri-yaşayış binasının yerləşdiyi torpaq sahəsinə dair hüquqmüəyyənedici sənəd (mövcud olduqda halda);

-qeyri-yaşayış binasının istismara hazır olub-olmaması barədə Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin rəyi;

- Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti tərəfindən hazırlanan qeyriyaşayış binasının yerləşdiyi ərazinin planı;

- qeyri-yaşayış binasının tikinti layihəsinin memarlıqplanlaşdırma bölməsinin layihəçisi barədə məlumat (hüquqi şəxs olduqda - adı, hüquqi ünvanı və lisenziyasının nömrəsi, tarixi, fiziki şəxs olduqda - soyadı, adı, atasının adı və lisenziyasının nömrəsi, tarixi).

Qeyd olunan sənəd və məlumatlar 3 (üç) iş günü müddətində elektron bazaya daxil edilir və Komitənin internet sahifəsində yerləşdirilir.

Reyestrə uçota alınan tikinti obyektinə kod verilir.

Beyləqan rayonunun Orta Əlunəzərli kəndindən İkinci Qarabağ müharibəsinin qəhrəman Şəhidi Səbuhi Əliyevin atası Teyyub kişinin öz oğluna həsr etdiyi şeirlər kitabında yer alan şeirlərdən bir neçəsini oxucularımıza təqdim edirik.

BİR QADIN GƏLƏCƏK QƏBRİMİN ÜSTƏ

Unutmayın, gözlədiyim gələcək,
Aman siz dünyanı söyüb gələcək,
Xəyalın əlindən tutub gələcək,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

Əmanət balasın öpüb gələcək,
Tapdayıb zamanı, əzib gələcək,
Göz yaşın yoluna səpib gələcək,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

Yanmış arzuların külü gələcək,
Qəbrimi öpəcəm, sığal çəkəcəm,
Göylərə, yerlərə fəryad edəcəm,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

Çəkdiyim dağlara cavab verəcəm,
Əlində dəstə gül, çiçək gələcək,
Göz yaşını tökəcəm, ağı deyəcəm,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

Varlığı yanacaq, sovrulacaqdır,
Ürəyi od tutub, qorulacaqdır,
Qəlbi kaman kimi sızlayacaqdır,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

Dəyməyin oturub ağlasın getsin,
Dan yeri sökülsün, sızlasın getsin,
Ruhunu qəbrimə basdırsın getsin,
Bir qadın gələcək qəbrimin üstə.

03 mart 2023

YALAN DANIŞ

Demə, könlüm yaralansın,
Bağrım başı paralansın.
Çalış fikrim haçalansın,
Yalan danışı, mən inanım.

Yalandan de, yalandan gül,
Çiçək topla, dəstələ gül.
İçdə ağla, of, üzdə gül,
Yalan danışı, mən inanım.

De ki yazın gələcəkdir,
Bağca-bağın güləcəkdir.
Səbuhi də gələcəkdir,
Yalan danışı, mən inanım.

Arzuların çin olacaq,
Meyvə, noğul bol olacaq.
Ömrün hələ çox olacaq,
Yalan danışı, mən inanım.

Denən sabah açılacaq,
Yer də, göy də oyanacaq.
Günəş səni qızdıracaq,
Yalan danışı, mən inanım.

Sümürq quşu gələcəkdir,
Göydən alma düşəcəkdir.
Həmsi sənin olacaqdır,
Yalan danışı, mən inanım.

Çalış səsin tıtrəməsin,
Dizlərin də heç əsməsin.
Göz yaşın da bilinməsin,
Yalan danışı, mən inanım.

Sökülürəm ləçək-ləçək,
Dərilirəm çiçək-çiçək.
Hörülürəm çələng-çələng,

Yalan danışı, mən inanım.

11 fevral 2023

BU ADAMIN DƏRDİ NƏ?

Gecənin lal çağında,
Bir evin bucağında.
Yanıqlı bir səs gəlir,
Görən, kimi səsləyir.

Kimdi hələ yatmayıb,
Səsi sənə dağlayır.
Çağırır, gah ağlayır,
Ürəkləri dağlayır.

Evmi uçur başına,
Daşını yağır başına.
Əli çatmır heç yana,
Kimsə çatmır hoyuna.

Gözü qalib qapıda,
Boğulur göz yaşında.
Hey də yoxdu canında,
Çırpınır ürək canda.

Bu adamın dərdi nə,
Gecəsi nə, günü nə,
Oxşayır mən bilənə,
Balasın itirənə.

19 yanvar 2023

ÖLÜM GİRİB GÖZÜMƏ

Hardandı qəlpə qədər,
Həsrət gəzir içimdə.
Olubdu hər şey kəsər,
Doğrayır zəhər içimdə.

Qəhər tutub boğazımı,
Həsrətəm qurtum suya.
Yerə, göyə, havaya,
Dönüb hər şey yağışa.

Dilim dönmür sözümə,
Baxmır özüm-özümə.
Ölüm girib gözümə,
Səssiz çəkir özünə.

30 yanvar 2023

SƏNİ NECƏ XATIRLAYIM

Səni necə xatırlayım,
Söylə, eləcə anlayım.
Xatırlayım körpə kimi,
Yoxsa dəcəl uşaq kimi.

Xatırlayım balam kimi,
Yoxsa atam, anam kimi.
Gözümə çaraq kimi,
Ömrümə bir yarpaq kimi.

Səsim kimi, sözüüm kimi,
Yoxsa qardaş, bacım kimi.
Dərdlərimə dərman kimi,
Yoxsa yanan arzum kimi.

Xatırlayım bir meh kimi,
Hər gün doğan günəş kimi.
Çəməndəki çiçək kimi,
Hörülən bir çələng kimi.

Nizam kimi, düzüm kimi,
Kəhkaşanda ulduz kimi.
Ürəklərdə şəhid kimi,
Əbədi bir məbəd kimi.

Xatırlayım ocaq kimi,
Qollarıma qucaq kimi.
Dağılan bir yuva kimi,
Perik düşən uşaq kimi.

Xatırlayım həsəd kimi,
Gözlərimdə həsrət kimi.
Tutun məni yıxılmayım,
Xatırlayım xəyal kimi.

17 yanvar 2023

Durna teli apar məni dayıma

Durna teli apar məni dayıma,
Axtardım çox yerdə tapa bilmədim.
Uzaq səfərlərə yol aldım, getdim,
Bir ümid çırağı yanmadı getdim.

Durna teli apar məni dayıma,
Axtardım yolları, gəzdim dağları.

Durna teli apar məni dayıma,
Bəyazidəm dayanmaram, durmaram.
Yerlərə, göylərə çiçək düzərəm,
Hicranı doğrayıb gerçək edərəm.

Durna teli apar məni dayıma,
Gözümü intizar qalmağa qoyma.
İstəyim arzuya, kamına çatsın,
Bu körpə ürəyim oynasın, çalsın.

Durna teli apar məni dayıma,
Səbuhi dayıma, güllü yazıma.
Qoşulsun bizlərə tənha qalmasın,
Ucaq səmalarda nəgil olmasın.
Durna teli apar məni dayıma,
Bəyaz darıxdı ucaq yanına.
Ötən günlər üçün könlüm ağlayır,
Ürəyim dözməyir dayı axtarır.

Durna teli apar məni dayıma,
Ucalarda qanad çalaq hər yana.
Bu dünyanın ürəyini əzəcəm,
Dayım üçün yeni dünya düzəcəm.

Durna teli apar məni dayıma,

Şəhid gizir Səbuhi Əliyevin əziz xatirəsinə ithaf edilir

Hörəcəm özümə əlim qoluna.
Sarılib ruhuna uçub gələcəm,
Endirib yerlərdə yenə ələcəm.

Durna teli apar məni dayıma,
Ömrümün nəğməli, şirin çağına.
Sorub nəfəs kimi çəkib sinəmə,
Əmanət edəcəm onu qəlbimə.

Şəhidimizin bacısı oğlu Bəyazidin dili ilə.

EYLİYƏRƏM

Gecə-gündüz dincəlməyib, ahu-fəğan eyliyəyəm,
Adın yanar dilimdə, bağrımı al-qan eyliyəyəm.
Özümü hicran oduna yandırıb, kül eyliyəyəm,
Çəkərəm hər dərdini, gözlərimi sel eyliyəyəm.

Dərd əhliyəm, dərd yükümü sanma ki, kəm eyliyəyəm,
Harda olsa belə, tapıb, yükümü bol eyliyəyəm.
Dözərəm hər cövrünə, demə ki, aşkar eyliyəyəm,
Pünhan gəzib dolanıb, gizli ahu-zar eyliyəyəm.

Könül ara dünyanı, yoxsa sənə zor eyliyəyəm,
Xəbər verin çatsın mənə, könlümü şad eyliyəyəm.
Baxsın gözüüm gözüünə, fəslini bahar eyliyəyəm,
Həsrətə balta çalıb, niskili də yox eyliyəyəm.

Taparam son sözünü, özümə lay-lay eyliyəyəm,
Çəkərəm son nəfəsin, sinəmə ox-xay eyliyəyəm.
Görsəm axan qanı, qışqırıb ax-vay eyliyəyəm,
Çırpınan cismimi görsəm əgər, can-vay eyliyəyəm.

Xəyalına bulunmuşam, getmə tufan eyliyəyəm,
Öyrət ki, yerini, dizimi sınaq eyliyəyəm.
Yoxsa sönsə atəşin, canımı qaltan eyliyəyəm,
İşığı yox edərəm, zülməti heyran eyliyəyəm.

Göstər bala yarasın, sinəni nəstər eyliyəyəm,
Biganə könlüldən mən ki, tonqal eyliyəyəm.
Yandırılıb orda özümü, cismimi dağ eyliyəyəm,
Görsün dünya özünü, həm özünə mat eyliyəyəm.

Həyat olsun mənəgənə, Teyyubu çıxdas eyliyəyəm,
Sığıb qəbrinə həm, özümü sirdaş eyliyəyəm.
Ruham, dolanıb ruhuna, bağrımı daş eyliyəyəm,
Əlvida deyib dünyaya, yoxa yoldaşı eyliyəyəm.

14 iyul 2022

Müəllif şəhidimizin atası
Əliyev Teyyub Əyyub oğlu.

Meşəli kəndinə hücum...

Qırxız dağının ətəyində yerləşən bu kənd sovet dövründə Zavod adlandırılırdı. Ermənilərin yaşayış məntəqəsi olan Badara və Xanyurdu kəndlərinin yaxınlığında yerləşirdi. Hər tərəfdən dağlar və meşələr ilə əhatə olunan, təbiətin dilbər guşəsinin Meşəli adlandırıldığı müstəqillik illərində öyrəndik. Badara çayının mənbəyi bu kəndin yuxarisindən, Qırxız dağlarından başlayırdı. Dupduru göz yaşı kimi suyu olan Alıbatan gölünün iki metr dərinliyində üzən xırda balıqlarda görünürdü. Bu da kənddən baxanda aldıcılı təsir bağışlayır, gölün dayaz olması fikri yaradırdı. Ermənilər bu cənnət guşəsindən azərbaycanlıları uzaqlaşdırıb, kəndə sahib olmaq arzusu ilə yaşayırdılar. Eynən Apokalipsis filmində olduğu kimi qanlı bir səhnə burada hazırlanmış və həyata keçirilməsinə cəhd olunmuşdu. 1991 – ci ilin sonlarında erməni yaraqlıları kəndi mühasirəyə alır, səhərin əlaqədarlığında yuxudan oyanan kənd sakinlərini hər tərəfdən avtomat və pulemyotlardan atəşə tuturlar. Kəndi mühasirə edən milis əməkdaşlarından və dinc sakinlərdən ölənlər və yaralananlar olur. Ratsiya vasitəsi ilə Bakı şəhəri ilə əlaqə saxlayıb hadisə barədə məlumat verirlər, təcili kömək göndərilməsinin vacibliyini bildirirlər. Ölkə rəhbərliyi bu işi Ağdam qərargahına həvalə etməklə öz borcunu bitmiş sayır. Qərargahdan isə boş bir M1-8 vertolyotunu Xocalıya göndərilməklə öz vəzifələrini bitmiş sayırlar. Xocalı şəhər rəhbərliyi 10 nəfər özünümüdfə və milis əməkdaşlarını batalyon komandiri, mayor Tofiq Hüseynovun rəhbərliyi altında, həmin vertolyotla Meşəli kəndinə köməyə göndərir.

Etdiklərini heç vaxt dilinə gətirməyən qardaşım Tofiq, bir gün necə oldusa həmin əməliyyat barədə mənə danışdı. Vertolyotu ermənilər vura bilməsin deyərək, Meşəli kəndindən xeyli aralıda, Qara gav deyilən əraziyə yaxın, yerə yeməsinə pilota dedim. Ordan Meşəliyə doğru sürətli yürüşlə irəliləyib, düşməne qəflətən hücum etdik. Heç bir yerdən kömək gəlməyəcəyinə tam əmin olan ermənilər, qəflətən hücumdan təşvişə düşür, itki verərək Meşəlidən geri çəkilirlər. On bir nəfərlik dəstə ermənilərin sayca üstün olan qüvvələrini pəren - pəren salır. Tofiq deyirdi: *"Keçmiş şagirdlərim Xəqani, Rəfayıl, Yadigar, Mahir və s. illər boyu hərbi hazırlıq dərslərimin hədəfə getmədiyini bu döyüşdə sübut etdilər. Evlərin birində tapdığımız azyaşlı qızın qarın nahiyəsindən dəymiş güllə yarasını sarımaq üçün heçnə tapa bilmədim. Arıqlıqla məşğul olan kənd evlərindən təmiz bal tapıb, yaranın içərisinə doldurdum, bu infeksiyanın qarşısını almaqla müalicə üçün yeganə çarə idi. Sonra təmiz mələfə tapıb yaranı sarıdım. Kənd sakinləri atışma zamanı gizləndikləri yerdən çıxıb evlərinə döndülər. Kənddə tam sakitlik yaranandan sonra, əlavə milis qüvvələrinin Meşəliyə gəlib çatdığı üçün, yarah qızda götürüb Xocalıya qayıtdıq".*

Həmin körpə qız bu gün də yaşayır, ancaq o vaxt başına gələnləri bəlkə də xatırlamır ...

Akif Mirsiyaboğlu

Fevral ayının 13 - dən etibarən yeni Gəncədən göndərdiyimiz axırıncı hərbi vertolyotdan sonra Xocalı şəhəri ilə bütün əlaqələr tamamilə kəsilmişdi. Mühasirədə qalan şəhərlə yeganə əlaqə vasitəsi telefon və ratsiya idi. O, zaman mənim sahə müvəkkili işlədiyim Üçoğlan kənd sovetliyinin " Sosializm " kolxozuna məxsus olan yeganə mini telefon stansiyasını Xocalı şəhərinə vermişdilər. Elektrik xətləri kəsildiyindən şəhərə elektrik enerjisi verilmədiyindən, yanacaqda işləyən generator vasitəsilə poçta telefon aparatının işləməsi üçün enerji ötürülürdü. Günübəgün azalan yanacaq qənaət etmək məqsədilə elektrik enerjisi qısa fasilələrlə verilir, şəhərlə müəyyən vaxtlarda əlaqə saxlamaq mümkün olurdu. Şəhər rəhbərliyinin Ağdam qərargahına və Bakıya Prezident aparatına günü - gündən ağırlaşan vəziyyətlə bağlı zənglərinə: Gözləyin lazımı tədbirlər görülür, tezliklə Xocalıda olacağı deyir-

süni surətdə düşmənçilik alovlandırılmışdı. Bununla kifayətlənməyən mərkəzi hakimiyyət həmin ərəfədə rayonun silahlı qüvvələrinə rəhbərlik edən icra başçısını, Xocalı faciəsi ərəfəsində rayonun komendantı vəzifəsini daşıyan polis rəisini dəyişməklə bu qüvvələrin birgə işinin təşkilinə əngəl törədirdilər. 25 fevral 1992 - ci ildə keçmiş SSRİ - nin Zaqafqaziya hərbi dairəsinin Uzundərədə yerləşən ən böyük sursat bazasına kortəbii hücum təşkil olundu. Hərbi qulluqçular ərəzidən qaçdıqdan sonra bazaya daxil olan mülki şəxslər orada yerləşən əsgər kazarmalarına od vurmuşdular. Həmin bazada xidmət edən müddətdən artıq hərbi xidmət keçən soydaşımızın deməsinə görə, alov yeraltı anbarlara keçərsə 5 - 6 bal gücündə zəlzələyə bərabər partlayış baş verə bilərdi. İdarənin yeni rəisi Rəşid Məmmədovun göstərişi ilə bazaya yollandıq. Böyük çətinliklə kənar şəxsləri oradan uzaqlaş-

Elmandan vəziyyəti soruşdum. Dedi ki, ermənilər Xocalıya zirehli texnikalarla hücum edib, qarşısını ala bilmirlər. Qərargaha getdik, növbətçidən başqa kimsə yox idi. Bakıya zəng edib məlumat vermişik, hələdə nəticəsi yoxdur, dedilər. İdarəmizin növbətçisində dedi ki, nazirliyin növbətçi hissəsinə məlumat verməşəm, deyiblər ki, nazirə mürüzə edəcəyik.

Maşına əyləşib Qarağacı qəbiristanlığında yerləşən 19 - cu posta çatdım. Orda bizim polis alayı xidmət aparırdı. Ermənilər Xocalıya atəş açanda özümü posta çatdırıb uşaqlardan xahiş edirdim ki, postda dayanan BTR - dən Əsgəranın postlarını vururdular. Bu da öz effektini verirdi, ermənilər atəşi dayandıрмаğa məcbur olurdular. Kifayət etməyəndə isə Şelli dağında olan Eldarın topçularının yanına qalxıb Əsgəranı top atəşinə tutdurduq.

Ratsiyada xocalıların feryadı-

də bildik. Tam atəş vəziyyətinə gətirilməsi üçün əlimizdən gələni etdik. İndi də növbəti bəhanə ortaya atıldı. Koordinatlar qeyd olunmuş xəritə itmişdir. Ratsiyada tükürpədicilər çığırtdılar, köməyə gəlin bizi qırırlar çağırışlarına cavab verən yox idi. Sonda ay alçaqlar bir başa şəhəri vurun, ermənilər gözümlərimiz qabağından qız gəlini əsir aparır, patronumuz qutarıb müqavimət göstərə bilmirik. Vurun hamımız bir yerdə qırılaq, namusumuz əldən getməsin. Nəhayət xəritə tapıldı, reaktiv qurğulardan Xocalıya atəş açıldı. Lakin əsirlikdən gələnlərdən soruşanda dedilər ki, səhərə yaxın atılan mərmilər şəhərdən çox aralıya, Boz dağının ətəyinə boş əraziyə düşdülər. Səhərə qədər ümid gələn bütün ünvanlara üz tutsaqda Xocalıya kömək edən olmadı.

Səhər açılana yaxın xəbər çatdı ki, Xocalıdan xilas ola bilən bir qrup Qara qayada mühasirəyə düşübdür. Təcili ola yollan-

Xocalının son gecəsi...

dilər. Əslində isə heç bir tədbir görülmürdü. Mütəllibov hakimiyyəti ilə cəbhəçilər arasında hakimiyyət uğrunda qanlı savaş gedirdi. Xocalı unudulmuş, taleyin ümidinə buraxılmışdı. Nə iqtidarın, nə də müxalifətin Xocalını azad etmək barədə nəinki planı, hətta belə bir fikirləri də yox idi. Sonra baş verən hadisələr onu göstərdi ki, Xocalı bu yönümdə irəliləmək üçün qurban seçilmişdir. Xocalının Dağlıq Qarabağın ən strateji nöqtəsi olması bir yana, hətta mühasirədə qalan yeddi mindən artıq əhalinin taleyi, kürsü uğrunda bir - birini parçalamağa hazır olan qüvvələrin yadına düşmürdü. Yanvar ayında bir neçə dəfə Əsgəran istiqamətinə, Ağdam özünümüdfə batalyonları tərəfindən hücum əməliyyatları keçirilsədə sərəməsi olmadı. Fevral ayında isə heç bir tədbir görülmədi. Baxmayaraq ki, həmin ərəfədə Ağdamda toplanmış silahlı qüvvələrlə Ermənistan sərhəddinə qədər getmək mümkün idi. O, dövrdə Ağdamda polis idarəsinin və tabeliyində olan post patrul alayının 700 - dən artıq şəxsi heyəti, Şirin Mirzəyevin alayı, Allahverdi Bağirovun, Yaqub Rzayevin özünümüdfə batalyonları, Rövşən Cavadovun omonçuları, Fəhmin Hacıyevin rəhbərlik etdiyi qüvvələr, Ayaz Mütəllibovun göndərdiyi, Şelli kəndi yaxınlığında Qarqar çayının sahilində yerləşdirilmiş altmışa yaxın zirehli texnika hazır vəziyyətdə idi. Bu hələ mənim yadımda qalana qədər. Qarşıda isə ermənilərin Əsgəran alayı dayanırdı. Qəflətən hücumla ermənilərin başqa istiqamətlərdən qüvvələrini gətirənə qədər on kilometrə yaxın yolu keçərək Əsgəranı götürmək, Ağdamla - Xocalını birləşdirmək müşkül məsələ deyildi. Lakin buna imkan verilmirdi. Əksinə Dağlıq Qarabağın giriş qapısı sayılan, həmin ərəfədə bütün ağırlığı öz çiyinə götürən Ağdamda tənxişatlar baş alıb gedirdi. Özünümüdfə qüvvələri arasında nifaq toxumu səpilmiş,

dır, yanğınsöndürənlərin əraziyə daxil olmasına şərait yaratdıq. Alov söndürüldükdən sonra bazanın qorunması üçün postlar yaradıldı. Bazanın ərəzində yaradılmış yeraltı anbarlarda bütün kalibrlərə uyğun patronlar, minalar, aviasiya bombaları, tank, top və raket mərmiləri səliqə ilə yerləşdirilmişdi. Bəlkə də illərlə mühərribə aparmağa kifayət edəcək qədər hərbi sursatlar burada cəmlənmişdi.

Həmin axşam bazada postda idim. Tonqal başında söhbət edirdik. Saat 23 radələrində öz maşınımda əyləşib mürgüleyirdim. Bu zaman maşının pəncərəsi döyüldü. Əliağalı kəndindən olan Hacı adlı sahə müvəkkilimiz dedi ki, nə yatmışsan ermənilər Xocalıya girib camaatı qırırlar. Onun zarafatçı, bəmərə xəsiyyətini nəzərə alaraq, dediklərinə inanmaq istəmədim. Həmdə bir neçə saat əvvəl 19 - cu postda olan ratsiya ilə qardaşım Tofiqlə danışmışdım. Demişdi ki, hələ sakitçildir, ancaq qərargahda olanları tələsdirin Xocalının mühasirəsini yarsınlar, vəziyyət çox ağırdır. Şəhərdə ərzaq qıtlığı yaşanır, yanacaq və hərbi sursatımız tükənməkdədir.

Maşına əyləşib yüksək sürətlə rayon mərkəzinə çatdım. Küçələr boş idi, şəhər yatırdı. İdarəmizin qabağında bir neçə Xocalı sakini toplanmışdı. Orada olan, Elman müəllimin yeznesi

nı eşitmək çox dözülməz idi. Postda dayanan əməkdaşlarımızda suya, buza dönmüşdülər. Onlardan Əsgəran postuna atəş açmalarını xahiş etdim. Aldığım cavabın mənasını otuz bir ildir ki, anlaya bilmirəm. Bizə tapşırıq verilib ki, Əsgəran istiqamətində atəş açmayın, orda əməliyyat keçiriləcəkdir. Kor peşman maşını indidə Şelli dağına, topçuların yanına qovdum. Burdada eyni cavabı verdilər. Bizə əmr verilib ki, Əsgəran tərəfə atəş açmayın bu gecə silahlı qüvvələrimiz Xocalıya daxil olmaq üçün əməliyyat keçirəcəkdir. Hava dumanlı olduğundan, aydın gecələrdə görünən Əsgəran dağları görünməz olmuşdu. Ancaq dağlardan çox hündürükdə olan buludlar qırmızı rəngə boyanmışdı. Bu yanan şəhərin buludlarda əks olunan şöləsi idi. Ordanda əlim üzüləndən sonra maşını rayon mərkəzinə polis idarəsinə sürdüm, hələdə heç bir yenilik yox idi. Ordan Sarıtəpə yolu ilə Qiyaslı kəndindən keçərək dördüylü adlanan ərəzidə dislokasiya olunmuş QRAD qurğularının yanına gəldim. Gözlərimə inana bilmədim, lələ köçüb, yurdu qalmışdı. Dünənə qədər orda dayanan maşınlar yoxa çıxmışdı. Dedilər ki, guya ruslar həmin qurğuları axtarırlar, buna görə də bizizkilərdə aparıb Ağcabədi rayonunda gizlədiblər. Gecdə olsa QRAD qurğularını tapdırıb gətir-

dim. Şelli dağının üstündə xeyli insan toplanmışdı. Silahlı olan irəli qaçır, döyüşə qoşulurdular. Silahsız olanlar mühasirədən çıxan yaralı, taqətdən düşmüş insanları Ağdama çatdırırdılar. Burda da heç bir rəsmi dövlət qurumunun nümayəndəsi yox idi. Bir neçə gün əvvəl Malıbəyli və Quşçular kəndləri işğal olunanda heç olmasa Gülləli kəndindən bir qədər irəliləyən koridor yaradılmış, mühasirədən çıxan bilən insanlar qarşılanmışdı. İndi isə heç bu tədbirdə görülməmiş, Xocalı boyda şəhər taleyin ümidinə buraxılmışdı. Aciz durumundan və hikkəmdən milis furajkasını başımdan götürüb yerə çırparaq "bu gündən belə başımda papaq gəzdirməyə haqqımız yoxdur" deyərək, atəş səsləri səngiməyən Qaraqaya tərəfə yollandım. Həmin axşama qədər sanki qış fəslə deyildi, havalar çox mülayim keçirdi. Səhərə yaxın çox güclü qar yağmağa başlamışdı. Sanki təbiətdə Xocalıların qəsdinə durmuşdu. Qarlı, şaxtılı hava insanları dondurur, əldən salır, yerimələrini, dağ - dərələri aşmağa mane olur və eyni zamanda ağ qar üzərində insan qaraltılarını asan hədəfə çevirirdi. Xocalıların keçib gəldiyi qarlı cığırda Qara qayaya çatdım. Cığırda bir qədər kənardan insan qaraltısını görüb ora yaxınlaşdım. Əkbər dayım huşsuz vəziyyətdə qarın içində hərəkətsiz qalmışdı, gözləri baxsada danışa, tərpenə bilmirdi. Mənimlə gələn Hindarxlı Vladimir və Tahir qardaşları onu qucaqlarına götürüb geriye döndülər. Mən irəliləyən doğru getdim ki, daha kimsə yolda qalmış olar. Lakin heç kimsə rast gəlmədim. Təpəninin o biri üzündə sağ adam qalmamışdı. Qansız erməni cəlladları hamısını qətlə yetirmişdilər. Cəsədlər kolların arasında səpələnmişdi. Ermənilər oranın atəş altında saxladığı üçün cəsədlərə yaxın düşmək mümkün deyildi.

Akif Mirsiyaboğlu

"Mən Allahım qarşısında günahkar ola bilmərəm, siz isə vicdansızsınız"

Marşaldan Xruşova sille kimi sözlər...

Zaxarov Stalinə ilk rəsmi təşəkkürünü alıb.

Müharibənin başladığı gün-dən sonuna qədər Zaxarov ən ağır cəbhələrdə xidmət edib. Müharibədən sonra isə o, Leningrad Herbi Dairəsinin komandanı vəzifəsinə təyinat alıb. 1957-1960-cı illərdə artıq marşal rütbəsini daşıyan Zaxarov Almaniyada sovet

nub.

Matvey Zaxarov Frunze adına Herbi Akademiyada və Baş Qərargah yanında Ali Herbi Akademiyada təhsilini davam etdirib. Belarusiya və Leningrad Herbi Dairələrində müxtəlif vəzifələrdə çalışan Zaxarov 1938-ci ildə Baş Qərargah rəisinin köməkçisi vəzifəsinə təyinat edilib.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi qanlı repressiya illərində Zaxarov haqqında Stalinə rəsmi məlumat təqdim edilib və onun eston cəsusu olduğu göstərilib. Təkrar araşdırmada casusluq faktı təsdiq olmasa da, Zaxarov Baş Qərargahdan uzaqlaşdırılıb.

1940-cı ildə Odessa Herbi Dairəsinə qərargah rəisi təyin edilən Zaxarov elə müharibəni də orada qarşılayıb. Onun yaratdığı ehtiyat korpusu Moskvanın müdafiəsinə göndəriləndə və keçirilən hərbi əməliyyatlarda uğur qazananda

qoşunlarının komandanı vəzifəsində xidmət edib.

1960-cı ildə Nikita Xruşov Zaxarovu qəbuluna dəvət edib. Marşal sonralar öz xatirələrində bu dəvət haqqında yazıb: "Mən Xruşovun dəvətinin hansı məqsədlə olduğunu bilirdim. Bir neçə dəfə ona xidməti yerimi dəyişməklə bağlı müraciət etmişdim. Leningrada qayıtmaq istəyirdim. Düşünürdüm ki, Xruşov mənə Moskvaya elə bu məqsədlə çağırır. Amma düşündüyüm kimi olmadı. O, mənə yüksək əhvalla qarşıladı və dəvətinin məqsədini açıqladı:

Artıq Moskvaya gəlməyinizin vaxtıdır. Mən qərar qəbul etmişəm, siz isə hərbi kimi bu qərardan imtina edə bilməzsiniz. Sizə Almaniyada təhvil-təslim üçün yeddi gün vaxt verilir. Oradakı işlərinizi təhvil verib yeni vəzifənizin icrasına başlayın.

Mən ona təşəkkürümü bildir-

dim: Mən Leningradda böyümüşəm, bu şəhər mənim üçün çox doğmadır. Təşəkkür edə bilmərəm ki, müraciətimə müsbət cavab verdimiz.

Siz nəyi nəzərdə tutursunuz? Hansı Leningraddan danışırırsınız? Siz Baş Qərargah rəisi təyin edirsiniz...

Əlbəttə, bu təyinat gözlənilməz idi və açığını deyim ki, mən bu vəzifəni arzulamırdım. Amma nəyi isə dəyişmək də mümkün deyildi. Kabineti tərk edəndə Xruşovun son sözləri məni çox narahat etdi:

Heç nədən narahat olmayın, biz nə deyəcəyikse, siz də onu icra edəcəksiniz. Belə olan halda həm sizə, həm də mənə rahat olacaq..."

Beləliklə, Matvey Zaxarov 1960-cı ildə Baş Qərargah rəisi vəzifəsinə təyin edilib. Təyinatdan çox keçməmiş Zaxarovla Xruşovun arasında xoşagəlməz münasibətlər yaranıb. Zaxarov hər dəfə Xruşovun yanında olanda Xruşov ona xidməti işə aid olmayan məsələlərdən danışmış, xüsusilə də vaxtilə Stalinin "yarıtmaz" siyasətindən. Bu söhbətlərdə Xruşov Zaxarovun dilindən Stalinin ünvanına tənqid eşitməyib.

Nəhayət, belə görüşlərin birində Xruşov marşalla daha açıq söhbət edib:

Siz necə qəbul edirsiniz ki, müharibə dövründəki xidmətlərinizin hamısını Stalinin adına çıxılırsınız. Axı, döyüşən də siz olmusunuz, qələbəni də siz qazanmışsınız. Mən

sizin müharibədəki xidmətlərinizə yaxşı bələdəm, yüksək peşəkarcılığınızdan, göstərdiyiniz qəhrəmanlıqlardan xəbərdaram. Bəs niyə susursunuz, niyə mətbuatda çıxış edib demirsiniz ki, hərbi əməliyyatların keçirilməsi ilə bağlı müşavirələrdə Stalin xəritədən istifadə edə bilməyib, əməliyyat ərazilərini qlobusda göstərib, niyə susursunuz...

Zaxarov ayağa qalxaraq Xruşovun sözünü yarımqıç kəşib: Xeyr, yoldaş Xruşov, mən bunu bacarmaram, Stalin mənim üçün böyük sərkərdədir və qələbənin təmin olunmasında onun danılmaz xidmətləri olub. Mən Allahım qarşısında günahkar ola bilmərəm, siz isə vicdansızsınız.

Bir neçə gündən sonra Mərkəzi Komitədə keçirilən iclasda Zaxarov Xruşovun hədəfinə düşüb. Xruşov marşalı "Stalinizm hərəkatının yaradıcısı" adlandıraraq Zaxarovun Baş Qərargah rəisi vəzifəsindən azad edilib və hərbi akademiya rəis təyin edilib.

Xruşovun devrilməsindən sonra Matvey Zaxarov əvvəlki vəzifəsinə, Baş Qərargah rəisi və müdafiə nazirinin birinci müavini vəzifəsinə qayıtarlıb.

1967-ci ildə SSRİ müdafiə naziri Rodion Malinovski vəfat etdikdən sonra Brejnev Zaxarovu müdafiə naziri vəzifəsinə təklif edib. Marşal bu vəzifədən qəti şəkildə imtina edib: Leonid İliç, bu mənim üçün böyük etimaddır. Amma nazir vəzifəsi həm də siyasi postdur, mən isə hərbiyəm, Baş Qərargahda dövlətimizə daha çox xeyir verə bilərəm.

Matvey Zaxarov 1971-ci ilə qədər bu vəzifədə çalışıb. Marşal 1972-ci ildə, 73 yaşında vəfat edib.

Xruşov dövründə 221 nəfərin ölümü ilə yatırılan qiyam...

İosif Stalin hakimiyyətdə olduğu illərdən fərqli olaraq Nikita Xruşovun SSRİ-yə rəhbərliyi dövründə ölkədə etiraz aksiyaları, rejimdən narazı qalan kütlələrin nümayiş və mitinqləri, hətta qiyamlar bir-birini əvəzləyib, SSRİ-də narazı əhalini susdurmaq mümkün olmayıb. Düzdür, bu hadisələr haqqında mətbuatda bir cümlə belə yazılmayıb, onlar mümkün qədər məxfi saxlanılıb. Amma SSRİ-nin sərəşatından sonra həmin hadisələr ətraflı araşdırılıb, ictimaiyyətə geniş açıqlamalar verilib.

Xruşov dövrünün uzun illər gizli saxlanılan etiraz aksiyalarından biri isə tikanlı məftillər arasında, Baş Düşərgələr İdarəsinin (QULAQ) Norilskdə yerləşən islah əmək dəşərgəsində baş verib və bu qapalı məkanda tətillər və qiyamlar düz 5 aya yaxın davam edib.

Qeyd edək ki, Norilskdə düşərgə 1935-ci ildə yaradılıb. İlk məhbuslar düşərgəni özləri salıblar, baraklar tikiblər və özləri-özlərini tikanlı məftillər arasına salıblar. Həmin vaxt Norilskdə bir neçə taxta daxmadan başqa heç nə olmayıb. Bu gün 180 min nəfərə yaxın əhalisi olan Norilsk şəhərini məhbuslar tikiblər. Həmçinin Dağ-mədən və Nikel Kombinatının inşası da məhbusların üzərinə düşüb. Əslində nikellə zəngin olan və ölkəyə böyük maddi xeyir gətirən Norilskdə məhbusların saxlanılma şəraitinin digər düşərgələrdən yaxşı olması düşünülüb. Ən azı məhbuslar belə düşünülür. Amma hər şey əksinə olub. Norilsk düşərgəsi sözün əsl mənasında cəhənnəm xatırladıb.

Norilsk düşərgəsində xidmət edən əməkdaşlar məhbuslara heç qul kimi də baxmayıblar. Ümumiyyətlə, nəzarətçilər məhbusları insan saymayıblar. Nəzarətçilərin istedikləri vaxt istedikləri məhbusu güllələmək "səlahiyyəti" olub ki, onlardan heç kim bu haqda hesabat tələb etməyib.

Düşərgədə məhbusların gündəlik qida payını kəsmək adi hallardan birinə çevrilib. Daxili rejim qaydalarını pozanlar üçün xüsusi

si işgəncələr tətbiq edilib. Ən dəhşətli cəzalardan biri cərimə kameraları olub ki, bu kameralardan sağ çıxmaq möcüzə sayılıb.

İşgəncələr haqqında 1950-ci illərin əvvəllərində düşərgənin "sakin"i olan Afanasi Qriqoryev sonralar öz xatirələrini belə bölüşüb: "Düşərgədə baş verənləri müşahidə etdikcə, mənə elə gəlirdi ki, sovet hökumətinin Norilskin mövcudluğundan xəbəri yoxdur. Heç bir əmr, direktiv, sərəncam olmadan düşərgədə iş vaxtı uzadılırdı. Biz ən ağır işlərə cəlb olunurduq. Bir neçə aydan sonra iş qabiliyyətimiz tamamilə itirdi. Qida rasionumuz elə bir vəziyyətdə idi ki, bu cür yeməklə ayaq üstə dayanmaq da çətin olurdu. Məhbuslar acıdan ölürdülər. Mən ixtisasca mühəsibəm. Arada mənə öz ixtisasıma uyğun iş tələb edirdilər, düşərgənin mühəsibatlıq işinə kömək edirdim. Bu işləri görəndə aydın olurdu ki, düşərgəyə ayrılan vəsaitin heç yarısı da məhbuslara

xərclənmir. Məhbuslar üçün ayrılan ərzaq məhsulları başqa yerlərə ötürülürdü. Ərzaq qıtlığı olan bir vaxtda bu məhsullardan çox asan-

lıqla böyük məbləğlər qazanılırdı. Bu haqda bir kəlmə danışmaq isə ölümə bərabər idi. Düşərgənin rəisi işgəncə metodunu özü müəyyən edirdi. Bəzən isə özü məhbusun ayağını, yaxud qolunu tapançası ilə yaralayrdı. Sonra həmin məhbusu atırdılar cərimə kamerasına. Heç bir tibbi xidmətdən də söhbət gedə bilməzdi. Beləliklə də, yaralı məhbus əzab və ağrı çəkərək ölürdü..."

Dözülməz şərait nəhayət, 26 may 1953-cü ildə partlayışa səbəb olub. Hər şey düşərgənin nəzarətçisi kiçik serjant Dyatlovun heç bir səbəb olmadan 5-ci düşərgə bölməsində 7 nəfər məhbusu güllələməsindən sonra başlayıb. Bu hadisədən sonra düşərgənin ayrı-ayrı bölmələrində olan məhbuslar bir-birləri ilə əlaqə yaradaraq qiyam qaldırıblar. Qiyamçıların sayı 16 min nəfəri keçib. Etirazçılar eyni zamanda işə çıxmaqdan da imtina ediblər.

Qiyamçılar düşərgə rəhbərliyinin heç bir təklifini, şərtini, vədlərini qəbul etməyərək təttil davam etdiriblər və Moskvadan xüsusi komissiyanın gəlməsinə tələb ediblər. Onlar Baş Düşərgələr İdarəsinin qarşısında aşağıdakı tələbləri qoyublar:

İş saatının 12 saatdan 8 saata endirilməsi; İşə görə aldıkları əmək haqqının yarısının şəxsi hesaba köçürülməsi, yarısının isə nağd şəkildə verilməsi;

Tibbi xidmətin və saxlama şəraitinin yaxşılaşdırılması;

Siyasi məhbusların işinə yenidən baxılması;

Ailələrinə ildə cəmi 2 dəfə məktub göndərilmə məhdudiyətinin aradan qaldırılması;

Əlillərin düşərgədən azad edilməsi;

Daxili rejim qaydalarının pozulmasına görə cəza tədbirlərinin yumşaldılması;

Norilsk düşərgəsində təttil və qiyamın baş verməsini eşidən Maqadan və Vorkuta düşərgələrində də tətillər başlanılıb. Məsələnin kütləvi hal alması Moskvanı ciddi narahat edib.

4 avqust 1953-cü ilə qədər davam edən tətillər sonda silahlı müdaxilə ilə yekunlaşıb. Qiyamın yatırılması zamanı 221 məhbus ölüb, 1000-ə yaxın məhbus isə yaralanıb. Qiyamın təşkilatçıları isə ciddi rejimli həbsxanalara göndərilib.

Norilsk qiyamı az da olsa effektiv nəticələr verib. Belə ki, qiyamdan sonra düşərgədə saxlanılma və məişət şəraiti, tibb xidməti qismən də olsa yaxşılaşdırılıb.

Norilsk düşərgəsinin fəaliyyətinə 1956-cı ildə son qoyulub. Fəaliyyət göstərdiyi 21 il ərzində düşərgədə 72 min məhbus cəza çəkib. Həmin məhbusların hər dörd nəfərindən biri açıqlıqdan, xəstəlikdən və verilən işgəncələrdən həyatını itirib.

Təqdim edən: İlham Cəmilöglü

Eynəkdən imtina nələrə səbəb ola bilər?

Uzaqqörmə üçün eynək və ya linzalardan istifadə etməkdən imtina görmənin pisləşməsi ilə nəticələnməyəcək. Bununla belə, müxtəlif məsafələrdəki obyektlərə baxmaq istəyəndə gözləriniz əlavə gərginlik yaşayacaq ki, bu da baş ağrısı və digər xoşagəlməz əlamətlərə səbəb ola bilər.

Bu barədə Amerika Oftalmologiya Akademiyası məlumat yayıb.

Bütün insanlar düzəldici

eynək taxmaq istəmir və səbəblər görünüşdən və başqalarının fikirləri ilə bağlı problemlərdən tutmuş, xüsusən idman zamanı narahatlığa qəddər deyışə bilər. Gözlərində yad cisim hiss etmək istəməyənlər də var, ona görə də kontakt linzalardan imtina edirlər.

Eynək və ya kontaktlardan istifadəni dayandırmaq qərarı əsasən görmə korreksiyasını tələb edən əsas səbəbdən asılıdır.

Həkimlər ən çox yaxındangörmə (miyopiya), uzaqqörmə (hipermetropiya) və astigmatizm kimi ümumi vəziyyətlərdə eynəkdən istifadə etməyi məsləhət görürlər. Bu xəstəliklər gözün işıq şüalarını düzgün sındırmaq və onları retinaya yönəltmək qabiliyyətinin pozulması ilə əlaqələndirilir. Eynək və ya kontakt lenzalar, bir mütəxəssis tərəfindən seçildikdə, bu refraksiyanı düzəldə bilər, taxıldıqda görmə qabiliyyətinizi daha aydın edir.

Belə hallarda düzəliş edilməməsi fiziki görmə pozğunluğuna səbəb olmayacaq, lakin xüsusilə sürücülük və ya oxumaq kimi görmə aydınlığının vacib olduğu vəziyyətlərdə narahatlıq yarada və həyat keyfiyyətinə mənfi təsir göstərə bilər. Buna görə ehtiyacınıza və seçimlərinizə uyğun olaraq ən yaxşı görmə korreksiyası üsulunu təyin etmək üçün bir göz həkimi ilə

məsləhətləşmək vacibdir.

Eynək və linsasız gözlər həddindən artıq gərginliyə məruz qalır, bu da göz ağrısı, baş ağrısı və ümumi yorğunluq hissəsinə səbəb ola bilər. Üstəlik, görmə aydınlığı problemi həll olunmamış qalır: yaxındangörən uşaq lövhəni görməkdə çətinlik çəkə bilər, yaxındangörən böyüklər avtomobil idarə etməkdə çətinlik çəkəcək, uzaqqörmən isə sevimli kitablarını oxumaqdan həzz ala bilməyəcək.

Əvvəllər həkimlər "gözlərinizlə istirahət etmək" üçün eynəklərin çıxarılmasını məsləhət görürdülər. Ancaq bu zaman istirahət evozinə gözləriniz əlavə stressə məruz qalır. Başqa sözlə, refraktiv qüsurlarınız varsa eynək və ya lenzalardan istifadə etməkdən imtina etmək mümkündür, lakin öz rahatlığınız üçün bundan çəkinmək daha yaxşıdır. Uşaqlarda ambliopiya (tənbəl göz) və ya çəpgözlüyün müalicəsi üçün eynək təyin olunarsa, vəziyyət tamamilə fərqlidir. Bu hallarda görmənin düzəldilməməsi bu xəstəliklərin irəliləməsinə kömək edə bilər.

Ürəyində bu problem olana çay olmaz!

Çayın tərkibində kofein olduğu üçün taxikardiyanı sürətləndirə bilər.

Həkim İrina Brejnevanın sözlərinə görə, bəzi insanların çay içəndən sonra halı dəyişə bilər.

"Yüksək doza kofein orqanizmə düşdükdən sonra baş ağrısı, qarında ağrı, təzyiğin qalxması və ürək ritminin artması - taxikardiya ola bilər. Yaxşı olar ki, həssas adamlar yemək yeyəndən sonra çay içməsinlər. Eləcə də axşam 8-dən sonra çay içmək yuxunu pozur, yuxusuzluğa səbəb olur. Çay həm də yeməklə əldə ediləcək dəmir, vitamin və mikroelementlərin sovrulmasını pozur. Acqarına da çay içmək olmaz", - Brejneva qeyd edib.

Təsisçi:

Tapdıq Abbas

Baş redaktor:

Akif Nəsirli

Birinci müavin:

Şahnaz Salehqızı

İnformasiya şöbəsinin müdiri:

Röyal Əsədli

Bölgə müxbirləri:

Vaqif Cəmiləoğlu
Sadiq Sadiqov
Fərman Məhəmməd Əzizli

İqbal Məmmədov
İlkin Əsədzadə

Qəzet 16 fevral 2003-ci ildən çıxır.

Ünvan: AZ 1073, Azərbaycan, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, 6-cı mərtəbə "Azərbaycan" nəşriyyatı

E-mail: paralel_qazeta@mail.ru

Qəzet Vüqar Tofiqoğlu mətbəəsində çap olunur.

Əlyazmalara rəy verilmir və geri qaytarılmır.

Qeydiyyat №257

Sifariş: 2185 Tiraj: 1550

Yuxusuzluq bu xəstəliyə səbəb olur

Xroniki doyunca yatmanın pleiotrofin (PTN) zülalının səviyyəsini azaldır ki, bu da neyronların disfunksiyasına və sonrakı neyrodegenerativ xəstəliklərə səbəb olur.

Bu barədə Binçjou Tibb Kollecinin alimlərinin qənaəti gəldiyi nəticələr "The Publications Division of the American Chemical Society"də (ACS) dərc olunub.

Çoxsaylı araşdırmalar göstərib ki, yuxu çatışmazlığı beynin öyrənmə və yaddaşa cavabdeh olan hipokampusda nevroloji zədələnməyə səbəb olur. Bu fenomenin altında yatan mexanizmləri tədqiq etmək üçün çinli alimlər yuxusuzluğun RNT-də hansı dəyişiklikləri işə saldığını təhlil ediblər. RNT hüceyrə nüvəsində olan üç molekuldan biri olan ribonuklein turşusudur.

O, genlərin kodlaşdırılmasında və ifadəsində iştirak edir.

Məlum olub ki, yuxu çatışmazlığı siçanlarda pleiotrofin (PTN) səviyyəsinin azalmasına gətirib çıxarır. Bu protein PTN geni ilə kodlanır. Elm

adamları PTN səviyyələrinin azalmasının hipokampusda neyron disfunksiyasına yol açdığını aşkar ediblər. Tədqiqatçılar bu prosesin insanlarda demensiya (o cümlədən Altsaymer xəstəliyi) kimi

neurodegenerativ xəstəliklərdə tez-tez baş verdiyini iddia edirlər. Alimlər hesab edirlər ki, PTN səviyyəsi yuxusuzluq sonucunda yaranan koqnitiv pozuntuların mövcudluğunun göstəricisi ola bilər.